

LIBER OCTAVUS.

DE PERTINENTIBUS AD SACRAMENTA EXTREMÆ UNCTIONIS,
ORDINIS, ET MATRIMONII.

CAPUT PRIMUM.

De Sacramento Extremæ Uctionis; ubi de materia hujus Sacramenti, de olei benedictione ab Episcopo peragenda, nulla tamen in Synodo facta prohibitione Presbyteris Græcis illud benedicendi, & Catholicos Græci ritus inungendi, si in Latinorum Diocesisbus Græci inhabitent.

Quamvis immemores haud simus nostri propositi, quod jam semel, atque iterum significavimus, neutiquam scilicet nobis in animo esse, tractatum de Sacramentis hic exhibere; attamen innumeræ difficultates, quibus hoc Sacramentum scætet, nos vel nolentes cogunt aliquantulum prolixius de eo disserere; quo securius possit Episcopus è tot sententiarum pedem subducere, suamque de Sacramentis administrandis Synodalem Instructionem ita adornare, ut communem, receptamque ab universa Ecclesia doctrinam contineat, nullamque adoptet inter Catholicos contrariam opinionem.

II. Extremam Uctionem verum esse novæ Legis Sacramentum, à Christo Domino institutum, apud Marcum quidem insinuatum, sed per Apostolum Jacobum Fidelibus commendatum, & promulgatum, defini- vit Tridentinum sess. 14. de Ex-

trema Uctione cap. 1. iniquens: *Instituta est autem sacra hæc Uctio infirmorum, tamquam verè & propriè Sacramentum novi Testamenti, à Christo Domino nostro apud Marcum quidem insinuatum, per Jacobum autem Apostolum, ac Domini Fratrem, Fidelibus commendatum, ac promulgatum. Infirmatur, inquit (epist. cap. 5.) quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & oratio fidei salvabit infirmum; & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, remittentur ei. Consulto autem dixere Tridentini Patres, ejusmodi Sacramentum fuisse apud Marcum insinuatum; quamvis enim Marci cap. 6. de Apostolis à Christo ad prædicandum missis dicitur: *Et euntes prædicabant, ut potentiam agerent, & demonia multa ejiciebant, & ungebant oleo multos aegros,**

agros, & sanabant; secum tamen contendunt Theologi, num talis unctio esset illa sacramentalis, de qua est sermo, an potius tantum adhibita ad restituendam corporum sanitatem; quod posterius, non sine gravi fundamento, post Hugonem à S. Victore, Alensem, S. Bonaventuram, aliosque antiquiores, opinantur Dominicus Soto in 4. dist. 23. quest. 1. art. 1. & Bellarminus de Sacram. Extrem. Uction. lib. unic. cap. 2. Controv. tom. 3. tunc quippè Apostoli nondum erant Sacerdotes, omnesque ægrotos promiscuè inungebant, qui cæteroquin, cum nondum Baptismum suscepissent, non erant aliorum Sacramentorum capaces. Quia verò Tridentini Patres tanta semper circumspectione sua concinnarunt decreta, ut nullam vulterarent Catholicorum opinionem, ideo adhibuerunt verbum illud *insinuatum*, quod sanè referri potest tam ad institutionem, quam ad figuram, typum, & symbolum Sacramenti Extremæ Uctionis, quod Christus Dominus in ea unctioe, de qua Marcus loquitur, voluerit præmonstrare, quemadmodum ex iis constat, quæ Pallavicinus narrat hist. Concil. Trident. lib. 12. cap. 12. ac rectè expendunt Bellarminus cit. loc. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 39. sect. 2. num. 4. & 5. Estius in loca difficiliora sacræ Scripturæ ad cap. 6. S. Marci, & in 4. sent. dist. 23. §. 2. Tournely de Sacram. Extrem. Uct. quest. 1. art. 2.

III. Pergunt deinde Tridentini Patres, atque ex allegatis S. Jacobi verbis colligunt, nobisque pandunt hujus Sacramenti materiam, formam, Ministrum, & effectum, agentes: *Quibus verbis, ut ex Apostolica traditione, per minus accepta, Ecclesia didici, docet materiam, formam, pro-*

*prium Ministrum, & effectum hujus salutaris Sacramenti; intellexit enim Ecclesia, materiam esse oleum ab Episcopo benedictum; nam unctio aptissime Spiritus Sancti gratiam, qua invisibiliter anima ægrantis inungitur, repræsentat; formam deinde esse illa verba: Per istam Uctionem &c. Quibus Tridentini vestigiis inhærentes, singula dissertiis explicabimus. Itaque Sacramenti Extremæ Uctionis materia remota est oleum, liquor videlicet ex baccis olivarum expressus, qui solum in communi modo loquendi, absolute, & sine addito, oleum nuncupatur; quemadmodum cum communi ponderat Suarez t. 4. in 3. part. disp. 40. sect. 1. num. 1. Debet autem ejusmodi oleum, saltem ex Ecclesie præcepto, esse simplex, hoc est absque ulla alterius liquoris admixtione. Diximus, saltem ex Ecclesie præcepto; quoniam Suarez cit. loc. n. 10. defendit non solum non esse contra Christi Domini institutionem, alium liquorem huic oleo admiscere, sed in super opinatur, aliquando fuisse illi balsamum admixtum; siquidem Innocentius I. epist. ad Decentium, allegata exponens Apostoli Jacobi verba, infirmorum oleo Chrismatismatis nomen attribuit, inquit: *Quod non est dubium de Fidelibus ægrotantibus accipi, vel intelligi debere, qui sancto oleo Chrismatismatis perungi possunt;* ac sub eadem Chrismatismatis nomenclatura idem infirmorum oleum à pluribus designatur Conciliis, Wormatiensi præsertim, atque Aquisgranensi, ex quibus con- jicit Suarez, aliquid balsami tunc consuevisse illi admisceri. At nullius alii quos sequuntur Juenim de Sacramen. diss. 7. quest. 3. cap. 1. & Tournely cit. quest. 1. art. 3. hanc admixtionem, ex Chrismatismatis nomenclatura nequam colligi arbitrantur; Chrisma*

quippe frequenter appellatum, aduertunt, omne unguentum, seu liquorem; quo corpus iniungitur. Omnes tamen Suarezio concedunt, nihil destractum in Sacramento validitati, si contra communem ceteroquin, & perpetuam Ecclesie praxim, infirmorum oleo admisceatur aliquid balsami; modo admixtio tanta non sit, ut destruat exteriorem olei speciem, ita ut non amplius oleum, sed potius unguentum, aut alterius generis mixtum artificiale censeatur.

IV. Debet præterea oleum, in Extrema Unctione adhibendum, esse Episcopi benedictione antea sacramtum; quod ab antiquissima Patrum traditione acceptimus; etenim Innocentius I. in cit. epist. ad Decentium, ægros iniungendos dixit oleo Chritiamatis ab Episcopo confectio. Beda quoque in Comment. ad cap. 6. Marci lib. 2. cap. 24. in fin. Oper. tom. 5. affirmat, ab ipsis Apostolis hunc sanctæ Ecclesie morem traditum, ut... ægroti unguantur oleo, Pontificali benedictione consecrato. Et Concilium Cabilonense II. anni 813. cap. 48. ait: secundum beati Apostoli Jacobi documentum, cui etiam documenta Patrum consonant, infirmi oleo, quod ab Episcopis benedicitur, à Presbyteris ungi debent; tom. 4. Collectionis Harduini col. 1040. ac denique, ut cætera prætermissimus antiquorum Patrum testimonia, ita nos docuerunt Eugenius IV. in decreto pro instructione Armenorum, & Tridentinum cit. loc. Sed questio est, num Episcopi benedictio sit necessaria ex Christi Domini institutione, an solum ex Ecclesie præcepto. Diverse sunt hæc in re Theologorum sententiæ. Victoria in Sum. de Sacram. num. 216. Emanuel Sa verb. Extrema Unctio, Sambovius tract. de Extrem. Unct. Iuueni de Sa-

eram. dist. 7. quest. 3. c. 1. conclus. 3. putant, benedictionem fuisse oleo superadditam ab Ecclesia, non verò institutam à Christo Domino; ac proinde illicitum quidem, sed validum pronunciant Sacramentum, oleo non consecrato administratum, quinimo, urgente necessitate, etiam abque culpa ita administrari posse, tradit citatus Victoria. Istis è diametro opponunt Suarez cit. disp. 40. sect. 1. num. 3. & 4. Estius in 4. dist. 23. §. 9. docentes, olei consecrationem, non tantum præcepti, sed etiam Sacramenti necessitate requiri; eamque præterea consecrationem ita à Christo Domino Ordini Episcopali annexam ajunt, ut simul asseverent, nec à summo Pontifice quidem eam posse secundi Ordinis Presbyteris delegari. Inter hæc duas extremas sententiæ, mediū quodammodo incedentes Cajetanus 3. part. quest. 72. art. 3. Sotus in 4. dist. 23. quest. 1. art. 3. §. De oleo ergo, aliique, quos citant, & sequuntur Gregorius de Valencia tom. 4. disp. 8. quest. 1. punct. 2. & Tannerus tom. 4. disp. 8. quest. 1. dub. 1. num. 10. tria statuunt; nimirum primò, aliquam consecrationem, ex Christi institutione, requiri, ut oleum fiat apta materia Sacramenti Extremæ Unctionis; secundo, nunquam in Ecclesia Latina fuisse ægrotantes oleo iniunctos, ab Episcopo antea non consecrato; tertio denique ad Sacramenti validitatem satis esse affirmant, oleum à simplici Sacerdote benedictum. Et profecto posse, saltem ex commissione sive expressa, sive tacita Romani Pontificis, à simplici Sacerdote preparari materiam aptam ad conficiendum Sacramentum Extremæ Unctionis, res vident exploratissima, quam nemini licet in questionem adducere; siquidem in Ec-

Ecclesia Orientali mos viget, à mille & amplius annis in ea receptus, ut ipsi Presbyteri, cum se accingunt ad infirmum iniungendum, oleum, in ea sacramentali Unctione adhibendum, benedicant; uti testantur Joannes Nathanael in epist. ad Episcopum Anagninum, apud Arcudium, Arcudius lib. 5. c. 2. Allatus de consensu utriusque Ecclesie cap. 16. & legitur in Græcorum Euchologio, à Goario notis illustrato, pag. 436. Eundem morem ab Armenis retineri, asserit Joannes XXII. epistola ad Ossinium Armenorum Regem scribens, in hæc verba: Ipsi etiam Sacerdotes oleum, quod infirmorum dicitur, consecrant pro Sacramento Unctionis Extremæ; cum tamen id apud nos, ad Episcopos solos spectet. Hanc autem Orientalium consuetudinem Ecclesia Latina non solum non improbat, sed ratam habuit; refert quippe citatus Goarius, à sacra Congregatione de Propaganda Fide approbatam, ejusque impensis Romæ editam Synopsim vernaculam Neophyti Rhodini, in qua hæc habentur: Materia Sacramenti Extremæ Unctionis est oleum olivæ expressum, à Pontifice, vel Sacerdotibus, qui presentes fuerint, juxta Ecclesie morem benedictum. Consulto ait, à Pontifice, vel à Sacerdotibus; quia, uti narrat Arcudius, etiam Episcopi Græci, perinde ac Latini, feria quinta majoris hebdomadæ solemnè pompa, & apparatus oleum infirmorum consecrant, quamvis postea suis Sacerdotibus non distribuunt, sed iisdem curam relinquunt illud consecrandi, quo mox in Sacramenti administratione utantur; de qua re jure miratur laudatus Auctor Theolog. moral. ad usum Sem. Petrocœrens. Sed quod adhuc clarius ostendit, ab Ecclesia Latina validum haberi Sacramentum Extremæ Un-

ctionis, à Sacerdotibus Græcis, oleo tunc à semetipsis benedicto, administratum, esse Decretum editum à Clemente VIII. in quo permittitur Italæ Græci in predicto ritu perseverare: Circa oleum sanctum infirmorum (sunt verba Decreti) non sunt cogendi Presbyteri Græci olea sancta, præter Christiana, ab Episcopis Latinis Diocesis accipere; cum ejusmodi olea ab eis, in ipsa oleorum, & Sacramentorum exhibitione, ex veteri ritu conficiantur, ac benedicantur; quod Clementis Decretum fuit à nobis totidem serò verbis renovatum, & confirmatum in nostra Constit. 57. §. 4. nostri Bullar. tom. 1. pag. 172. Neutiquam autem id tolerandum fuisse, si oleum, simplicis Sacerdotis benedictione sacramtum, ne per potestatem quidem à Romano Pontifice sive expressè, sive tacite eidem Sacerdoti factam, esset materia idonea ad conficiendum Sacramentum Extremæ Unctionis. Quare Episcopi Latini, partem populi Græci ritus sibi subjectam habentes, etsi teneantur feria quinta sacerdotioris hebdomadæ, unà cum cæteris sacris oleis, etiam illud infirmorum Latino ritu consecrare, Latinisque Parochis distribuere, ceteraque implere, quæ nos ediximus in nostra Inst. 81. ubi de infirmorum oleo, ejusque benedictione ex professo egimus, quod Sacerdotes Græci ritus nihil innovent, sed ea exequantur, quæ à Clemente VIII. iterumque à nobis decreta sunt. Legi etiam potest Disseratio Benedicti de Gaetanis de summa Unctione, post hæc jam scripta, à nobis visa, cap. 7.

CAPUT II.

De forma Sacramenti Extreme Unctionis, de qua multa in Synodis, & instructionibus Episcopalibus.

In Dissertatione Benedicti de Gaetanis super citata, plura eruditè collecta legi possunt de forma hujus Sacramenti, desumpta ex variis Ecclesiarum Ritualibus tum Latinis, tum Græcis. Lectorem ad eum adlegamus; & nunc tantum animus est ea subdere, quæ Episcopi in suas Synodos inserere possunt, si in eis de forma Sacramenti loqui velint.

II. Formam Sacramenti Extreme Unctionis non esse à Christo Domino insitutam in specie infirma, ut ajunt, hoc est certis verbis præsriptam, Theologi omnes admittunt; atque ex mox referendis diversis formis, etiam in Ecclesia Latina in illius administratione usurpatis, evidentè demonstratur. Quæ nunc in Ecclesia Latina sit adhibenda, jam à Tridentino accepimus, & clariùs in Rituali Romano explicatur; neque est, qui non intelligat, eam esse deprecativam; quemadmodum deprecativam pariter esse, quæ adhibetur à Græcis, liquet ex eorundem Euchologio in *officio Olei Sancti*, testanturque Gabriel Philadelphæ Metropoli in *suo de Sacramenti Opere*. Arcudius *lib. 5. cap. 5.* & Neophytus Rhodinus in *cit. Synopsi vernacula*. Sed questio est, an necessariò debeat esse deprecativa; ita ut indicativo modo pronuntiata, irritum reddat Sacramentum. Deprecationem pertinere ad Sacramenti essentiam, docent S. Thomas in *4. dist. 23. quest. 1. art. 4. questiuone 2.* & in *supplem. quest. 29. art. 8.* S. Bonaventura *ead. dist.*

art. 1. quest. 4. Suarez *cit. disp. 40. sect. 5.* Valenta *cit. disp. 8. quest. 1. punct. 2.* Henriquez de *Sacram. lib. 3. cap. 8.* alique plurimi, præsertim ex antiquioribus id manifestè confici existimantes ex allegatis S. Jacobi verbis: *Infirmatur quis in vobis! inducat Presbyterus Ecclesiam, & ornet super eum... & oratio fidei salvabit infirmum &c.* quibus certè tota Sacramenti efficacia Sacerdotis orationi tribuitur. Nihilominus Albertus Magnus *ead. dist. 27. art. 4.* atque ibidem Richardus, Durandus, Paludanus, quibus ex recentioribus adherent Tannerus *cit. disp. 7. dub. 1. n. 22.* Estius in *4. dist. 25. §. 10.* Menardus in *notis ad lib. Sacramentorum S. Gregorii*, Juvenin *cit. diss. 7. quest. 4.* Tournely de *Sacrament. extrem. Unction. quest. 2. art. 2.* Martene de *antig. Eccles. ritib. lib. 1. cap. 7. art. 7. §. 9.* nihil Sacramenti substantiæ detrahi arbitrantur per formam modo absoluto, non deprecativo prolatam, dummodo per eam significetur Unctionem fieri in nomine Domini. Ad hanc autem sententiam comprobendam innumeras exhibent formas absolutas, & non deprecativas in variis Ecclesiis Latinis olim usurpatis, quin majores nostri eas tamquam insufficientes respuerint. Non ignoramus quid ad hoc, efficax certè argumentum, reposuerit Cardinalis Sanctorius in *suo Rituali pag. 324.* ubi ad illud retellendum, hæc scripsit: *Sciat autem (Sacerdos) formam hujus Sacramenti esse verba illa deprecatoria, quæ in Unctionibus pronuntiantur, veluti, secundum usum Romanæ Ecclesiæ: per istam sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid per visum deliquisti. Tum etiam noverit, formam non servari, & nihil agi, per verba indicativa tantum, puta: Ungo*

oculos tuos, vel manus tuas, &c. similia, sine verbis deprecativis, cuiusmodi hactenus ego non reperi. Et quamvis ea occasione aliqui Theologi referant, quod multe Ecclesiæ habent pro forma verba indicativa, ut *Ungo oculos tuos &c.* & ideo quæsierint, an valeat, & de ea re plura extra rem dixerint; cum nusquam reperitur talis forma per verba indicativa tantum, seu per orationem indicativam tantam, sine verbis deprecativis, hoc Sacramentum conferri; sed & libri, & ritus Ecclesiarum, qui pro ea parte citantur, quod habent verba indicativa, paulò post habent etiam verba deprecativa &c. Quare questio inanis, & frustranea est. Quoniam autem hujusmodi forma variis verbis traditur in diversis Ecclesiis, etiam præmittendo verba indicativa, subjungendo deprecativa, unaquæque Ecclesia suam potest retinere formam, modo semper adhibeantur verba deprecativa &c. Cæterum apud Sanctam Romanam Ecclesiam, unam tantum in hoc Sacramento deprecandi formulam traditam, & usam in Italia, & toto orbe exceptam esse, compertissimum est, exploratissimum est. Verum, etsi Sanctorio concedamus, aliquam deprecationem posse deprehendi cum in antiquissima illa forma Ambrosiana, quam refert S. Bonaventura *cit. loc. quest. 4.* *Ungo te oleo sanctificato, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut more militis uncti præparatus ad certamen, aereas possis superare potestates;* tum in alia desumpta ex libro Sacramentali Venetorum, à Leone X. ut fertur, applicato: *Ungo te oleo sancto, ut hæc Unctione protectus, fortiter stare valeas adversus aereas catervas, in nomine Patris, &c.* tum demum

in ea, quæ ex vetustissimo libro Sacramentorum Ecclesiæ Catalaunensis profertur à Martene *cit. loc.:* *In nomine Patris &c. sit tibi hæc porrectio olei sanctificati, ad purificationem mentis & corporis;* etenim verba illa *ut, & sit,* optativa cum sint, non incongruè referre possunt profertentis votum, orationem, & preces; at necisum, quo pacto possit deprecatio inventi, in aliis formis, ex pluribus antiquis Ritualibus à Menardo, & Martene productis, in quibus solum adhibetur verbum *ungo* absque alio additamento, è quo deprecatio colligi, aut fingi queat; nec facile erit ad deprecativum sensum hanc detorque, quæ extat in antiquo Pontificali Narbonensi: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti regnantis in sæcula sæculorum, accipe sanitatem corporis, & remissionem peccatorum tuorum.* Sed utrumque hæc res se habeat, cum nihil de ea ab Ecclesia definitum habeamus, non decet in Synodo, seu Synodali Instructione, ejusmodi questionem commemorare, sed dumtaxat injungendum est Parochis, ut formam adhibeant in Rituali præscriptam, quæ certè, sine gravi flagitio, non potest privata auctoritate immutari.

CAPUT III.

De Corporis partibus inungendis; de quo multa in nonnullis Synodis, & Ritualibus habentur.

Sed quoniam in Decreto Eugenii pro instructione Armenorum, in hujuscæ Sacramenti administratione septem Unctiones fieri jubentur, vide licet: *"In oculis propter visum, in auribus propter auditum, in naribus propter odoratum, in ore propter gustum, vel loquutionem, in*

manibus propter tactum, in pedibus propter gressum, in renibus propter delectationem ibidem vigentem; earumque singulis respondere debeat forma, tunc à Ministro pronuntianda, hoc est: *Per istam sanctam Unionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quiddam per visum deliquisti*, cum inunguntur oculi; *quiddam per auditum deliquisti*, cum inunguntur aures; & sic deinceps, quemadmodum fusc exponitur in Rituali Romano; hinc alia gravis suboritur controversia, utrum omnes prædictæ Uniones, & formæ prolationes sint de Sacramenti substantia; de qua controversia multa habentur in citata Dissertatione de *suprema Unionione Benedicti de Gaetanis cap. 8.*

II. Ultrò Doctores omnes fatentur cum Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 40. sect. 2. num. 6. duas postremas Uniones, pedum scilicet, & renum, necessarias non esse ad validam Sacramenti perfectionem; tum quia non sunt in usu apud omnes Ecclesias; tum quia illa renum, honestatis, & pudoris causa, semper omittitur in feminis; & interdum etiam in viris, qui propter labefactatas corporis vires, morbique languores, dimoveri nequeunt sine gravi incommodo; quod adnotatur à Rituali Romano, atque à Cardinali Sanctorio in suo Rituali pag. 325. Haud difficulter quoque iidem admittunt, cæteras quinque sensuum Uniones, necessarias esse necessitate præcepti; sed dissentiunt, & disputant, num etiam necessarie sint necessitate Sacramenti. Antiquiores Scholastici existimaverunt, omnes pertinere ad substantiam, & integritatem Sacramenti, quod ex singulis, tamquam ex suis partibus essentialibus, constitui, atque integrari, sicut opinati. Ita in 4. dist. 2. g. docuerunt S. Bo-

naventura, Richardus, Paludanus, Sotus, quibus subscribere Bellarminus de *Extrem. Union. lib. unic. cap. 10.* Gregorius de Valentia tom. 4. disp. 4. quæst. 2. punct. 2. §. secundo asserimus, Gonetus tom. 5. pag. 466. aliique plurimi, præcipue ex Theologis moralibus. Citatur etiam pro hac sententia S. Thomas; sed Auctor supplem. 3. part. quæst. 72. art. 6. exponens Angelici Præceptoris mentem, dubitanter loquitur, inquires: *Illæ Unionio ab omnibus observatur, quæ fit ad quinque sensus, quasi de necessitate Sacramenti*; & dubitanter quoque loquitur Suarez cit. disp. 40. sect. 3. num. 16. quamvis sequens disp. 41. sect. 2. in fin. videatur in sententiam propendere, tunc temporis ferè communiter à Scholasticis receptam.

III. Alii ex adverso validum censent Extremæ Unionionis Sacramentum, si vel una tantum inungatur corporis pars, unica prolata, mox referenda, forma universali, omnes sensus complectente. Ita Sylvius in *supplem. g. 72. art. 6. q. 2.* Nicolaus Serarius tract. de *Extrem. Union. c. 7.* Becanus in *Summ. Theol. de Sacram. in specie c. 27. quæst. 7.* Estius in 4. dist. 2. g. §. 15. Natalis Alexander *Theolog. dogm. & moral. tom. 4. lib. 2. cap. 5. regul. 6.* Juenin cit. *dissert. 7. quæst. 5. cap. 2.* Journely cit. *quæst. 2. art. 1. in fin.* Vanroy in *sua Theolog. moral. part. 4. tom. 2. de Sacram. tract. de Extrem. Union. quæst. 3.* Piette *Quæst. Theolog. part. 6. q. 3. vers. Dico septimo*, aliique recentiores passim. Huic opinioni validissimum fundamentum præbet diversa in Unionionum numero disciplina, quam in diversis Ecclesiis sua ætate viguisse, affirmat Albertus Magnus in 4. dist. 2. g. art. 16. inquires: *“Diversarum Ecclesiarum, & Ordinum, diversus*

nest usus, quia in quibusdam Ecclesiis inunguntur loca plura, & in quibusdam pauciora.” Atque exordiendo ab Ecclesia Orientali, licet Græci, teste Arcudio *Concord. lib. 5. cap. 7.* nunc inungant frontem, mentum, ambas genas, pectus, manus, & pedes; attemen, inveneit sæculo 11. tres tantum Unioniones ab iisdem fieri consuevisse, asserit Theodolphus, Aurelianensis Episcopus *Capitular. 2.* apud Baluzium tom. 7. *Miscellan.* In Ecclesia verò Occidentali, invenimus quidem in S. Gregorii Sacramentario, edito à Mevardo, præscriptas Unioniones quinque sensuum; at in codice Abbatii Rotaldi, illis additas legimus unionionem colli, pectoris, & scapularum; in veteri Pontificali Prudentii, Episcopi Tricassini, imperatam insuper reperimus Unionionem umbilicis, seu loci, ubi plus dolor imminet; “antiquus codex Turonensis, Unionionem fieri mandat in genibus quoque, & in cruribus, suris, pedibus, ac plantis, & penè in omnibus membris, seu in loco, ubi dolor plus imminet:” quæ omnia videri possunt apud Morinum in *append. ad tract. de Panit. & Martene de antiq. Eccles. ritib. tom. 1. lib. 1. c. 7. art. 4.* Tanta autem in Unionionum numero difformitas non fuisset singularum Ecclesiarum arbitrio permessa, si certum earundem numerum Sacramenti validitas exposceret.

IV. Majus adhuc argumentum huic eidem opinioni suppeditant recentiora peculiarium Ecclesiarum Ritualia, unicam Unionionem fieri permittentia, si omnes perfici nequeant; siquidem Pastorale Mechliniense, cuius non levis est auctoritas, tum quia ab Academia Lovaniensi anno 1588. approbatur, tum quia ab Octavio Frangipanio, Episcopo Tricariensi, per Germaniam, ac Belgium Nuncio

Apostolico, ad Dicecesim quoque Coloniensis usum protractum, hæc de Extrema Unionione statuit: *In morbis contagiosis, & peste grassante, ut periculum vitetur, sufficit inungi sensuum organum magis ad Unionionem esse positum, aut detectum, dicendo: Per istam sanctam Unionionem, & suam piissimam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quiddam deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & egressum.* In antiquo codice Remigio Remensi, à Sambovio laudato, legitur ritus abbreviatus conferendi hujus Sacramenti, ubi unius pariter unionionis fit mentio. In Rituali Parisiensi, prolato à Journely cit. art. 1. dicitur: *Si non possit super infernum fieri, nisi unica unio, unguatur oculus, vel aliud sensuum organum, & cæteris precibus prætermittis, dicatur: Per istam sacri olei Unionionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quiddam peccasti per sensus.* Eademque praxim approbant Cameracensis, Atrebatensis, aliarumque Ecclesiarum Manualia, apud citatum Natrem Alexandrum.

V. Sed quoniam neque de hac questione, quæ sanè gravissima est, ulla hæctenus ab Apostolica Sede prodidit sententia, non debet Episcopus in sua Synodo aliquid de illa decernere; sed demtaxat Parochos monebit, ut cum prudenter timent, ægrotum decessurum, priusquam omnes absolvantur quinque sensuum Unioniones, unicam sensum inungant, formam universalem pronuntiando, quam ab allegatis Ritualibus audivimus, quinimo in prædicto eventu consultius esse, ut caput, è quo omnium sensuum nervi descendunt, sub eadem forma universali inungatur, non immerito advertit Coninek de *Sacram. disp. 19. dub. 3. num. 2.* Ne verò Parochi hæc li-

libertate abstantur, expedit, ut Episcopus simul serio eosdem admoneat, à gravi culpa reatu non excusari, qui extra casum vere necessitatis, vel unam ex quinque sensuum Unctionibus prætermitti.

CAPUT IV.

De Sacramenti Extreme Unctionis Ministro tum quoad Ecclesiam Latinam, tum quoad Ecclesiam Græcam; quidæ Episcopi Latini, in quorundam Dioecibus Græci inhabitant, statuere valeant de eorum ritu hæc in re.

Sacramenti Extreme Unctionis Ministros, solos esse Sacerdotes, contra Novatores, definiit Tridentinum *cit. sess. 14. can. 4. Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesie, quos beatus Jacobus adducendos esse ad infirmum inungentium hortatur, non esse Sacerdotes ab Episcopo ordinatos, sed etiam seniores in quavis communione, ob idque proprium Extreme Unctionis Ministrum non esse solum Sacerdotem, anathema sit.* Neque ullam difficultatem facit, quod de huius Sacramenti administrandi ritu legitur apud Guidonem in *Disciplina Farfensi*, nempe, *Tunc sint quatuor Conversi, quorum unus accipiat aquam sanctam, alius Crucem, tertius Thuribulum, quartus Oleum sacrum;* hic quippe *Conversus* oleum debebat, quo infirmus, non à se, sed à Sacerdote inungeretur; sicuti ibidem postea adnotatur, & scilicet animadvertit, Monachus Benedictinus Congregationis S. Blasii in Sylva nigra, *c. 127.* præfationis ad opus inscriptum *Vetus Disciplina Monastica*, quod anno 1726. evulgavit. Aliquid tamen negotii fecisset Innocentius I. in sæpius

laudata epistola ad Decentium, in qua videtur omnibus Christianis facultatem asserere, se ipsos, aliosque infirmos inungendi; loquens quippe de sacro oleo, ait: *Quod ab Episcopo confectum, non solum, Sacerdotibus, sed & omnibus uti Christianis licet, in sua, aut in suorum necessitate unguendum, seu ut melius alii legunt, unguendo, aut ad unguendum.* Verum ab Innocentii mente perquam longè aberrare, qui eum hoc loco omnes Christianos Sacramenti Extreme Unctionis ministros facere arbitrantur, optimè adverteit Petrus Coustant in *notis ad eam. epist. tom. 1. col. 863.* Siquidem ibidem ad aliam statim progrediens questionem, de qua fuerat à Decentio interrogatus, an scilicet ita Presbyterorum proprium sit Sacramentum Extreme Unctionis administrare, ut illud conferre Episcopis non liceat; hanc opinionem, que plurimorum mentes invaserat, confutat Pontifex, respondens: *Ceterum illud superfluum esse videmus adjectum, ut de Episcopo ambigatur, quod Presbyteris licere non est dubium. Nam idcirco Presbyteris dictum est, quia Episcopi occupationibus aliis impediti, ad omnes languidos ire non possunt. Cuiam autem in mentem veniat, potuisse Innocentium omnibus Christianis potestatem tribuere, quam plerique, per eam ætatem, ex verbis Apostoli Jacobi inferebant, adeo propriam esse Presbyterorum, ut eam etiam Episcopis abjicerent?*

II. Quocirca allegatum Innocentii textum, quem totidem verbis repetitum legitimus à Beda in *cit. epist. Jacobi cap. 5. Oper. tom. 5.* Arque ab Anonymo Scriptore, qui Canonicorum regulam, à Crodogango, atque ex Capitalibus Aquisgranensibus anni 816. consarcinavit *tom. 4. Collectionis Harduini col. 1207.* plerique intelligendum censent de unctione, non sacramenta-

li,

li, sed quæ unice fieret ad medendos corporis languores, ideoque, non de Unctione Jacobi, sed de alia, cum illa magis comparanda, de qua *Marci 6.* Etenim, cum viderent Fideles, Extreme Unctionis beneficio plures infirmos in pristinam restitui sanitatem, ceperunt eodem sacro oleo uti ad sui, aliorumque curandas infirmitates; cuius rei fidem faciunt *Ruhinus lib. 11. hist. Eccl. cap. 4. Palladius hist. Lausiaca. c. 20. Severus Sulpitius in Vita S. Martini c. 21. Gregorius Turonensis in Vita Patrum c. 4. & clarius Coustant ex Vita S. Gothardi Episcopi apud Strium die 4. Maji, qui Presbytero jussit, ut cujusdam mulieris, oculorum morbo laborantis, sacro oleo, quod infirmorum dicitur, ejus ungeret oculos; quæ quidem unctio, & sancti viri præces, ab illo dolore, usque ad vitæ finem, eam immoventem conservarunt.* Hunc autem morem, sua ætate maximè vigentem, voluisse Innocentium *cit. loc.* approbare, interpretantur Alphonsus de Castro *lib. 6. de hæres. verb. Extrema Unctio, Sorus in 4. dist. 27. quest. 2. art. 1. Gregorius de Valentia cit. t. 4. disp. 8. q. 2. punct. 1.* quorum explicationem probabilem putant *Estius in 4. distinct. 27. §. 12. & Tournely c. q. 2. ar. 4.*

III. At melius fortasse Jansenius Gandavensis in *cap. 6. Marci*, Maldonatus *ibid.* Bellarminus *cit. lib. 1. c. 9. Baronius ad ann. 63. n. 14. Suarez cit. tom. 4. disp. 47. sect. 1. n. 6. in fm. Estius cit. §. 12. versic. Potest & aliter*, quos sequitur laudatus Coustant, Innocentium loquentem arbitrantur de Unctione, non activa, sed passiva, hoc est, non de collatione, sed de receptione Sacramenti; cum enim aliquibus persuasum forte fuerit, oleo sancto solos inungi posse Sacerdotes, à quibus conficitur, eo pacto, quo in veteri, atque

etiam in nova lege, quædam alia sacra unctiones sunt Regum, & Sacerdotum propria; ad hunc referendum errorem, docet ibidem Innocentius, oleum sanctum confici quidem ab Episcopo, adjuvantibus aliis inferioris Ordinis Sacerdotibus, non tamen ut subinde ipsi soli, verum etiam ut omnes Christiani, positi in vita discrimine, ungantur.

IV. Posito jam, huius Sacramenti administrationem solis esse commissam Sacerdotibus, dubitare quis posset, num ad illud valide conficiendum unus sufficiat, vel plures requirantur Presbyteri. Rationem dubitandi præbent scriptis allegata verba Apostoli Jacobi aientis: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Ecclesie & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini.* At nihilominus firmiter tenendum est, per unum tantum Sacerdotem valide Sacramentum confici; quod & definiit Alexander III. in *c. Quasiot; de verb. significat.* Nos itaque quibitaliter diximus respondendum quod Sacerdos, uno præsentente Clerico, & etiam solus, potest infirmum ungerere, hodieque vigens in Ecclesia Latina usus confirmat. Neque refragantur verba S. Jacobi, qui, cum dixit *Presbyteros Ecclesie*, significavit aliquem ex Presbyteris Ecclesie; novum quippe non est, in sacris literis numerum pluralem poni pro singulari, quemadmodum adverteit Augustinus *l. 3. de consens. Evangelist. c. 16. Oper. tom. 3. part. 2.* cuius auctoritate fretus S. Thomas *lib. 4. contra Gentes c. 73.* scripsit: *Jacobus dicit: Inducat Presbyteros Ecclesie. & oratio fidei sanabit infirmum. Si tamen unus solus Presbyter adsit, intelligitur hoc Sacramentum perficere in virtute totius Ecclesie, cuius Minister existit, & cuius personam gerit.*

V. Sed quamquam unus certe sufficit, plures nihilominus Sacerdotes fuis-

fuisse olim in Ecclesia Latina adhibitos, ex pluribus antiquis Ritualibus colligit Menardus *nota 909. ad Sacramentarium S. Gregorii*; quibus alia eisdem generis, præcipue Cadurcense, Rutenense, & Tutelense, addit Martene *de antiq. Eccles. ritib. lib. 1. c. 7. art. 3. §. 3.* eundemque morem nobis exhibent Constitutiones Angliæ, collectæ à Guillelmo Lindewode, in quibus *ad tit. de Extrema Unctione p. 26.* legitur: *Cum magna reverentia deferatur oleum infirmorum ad infirmos, & ipsos unguantur Sacerdotes cum magna devotione, & orationum celebritate, quæ ad hoc sunt ordinatæ, ubi adnotavit Glossator verb. orationum, à singulis Sacerdotibus pronuntiatam fuisse formam deprecativam, cuilibet Unctioni accommodatam. Cumque eandem Constitutionem; totidem proæis verbis, repetitam inveniamus inter Constitutiones Odonis Episcopi Parisiensis, l. 6. Collectionis Harduini p. 2. col. 1941. in de concilium, eam disciplinam in Gallis adhuc perdurare sæculo XII. quo illæ sunt editæ; quinimo sequenti etiam sæculo XIII. & ultra, retentam alicubi eandem disciplinam, non obscurè significant posteriora Synodalia statuta tum Ecclesiæ Aduensis c. 19. tum Ecclesiarum Cadurcensis, Rutenensis, & Tutelensis c. 17. l. 4. *Aneedotor.* Martene, & Durand. col. 470. & 714. Rectè tamen observat laudatus Martene *cit. art. 3. §. 5.* hanc ipsam Ecclesiæ Latinæ consuetudinem non fuisse firmam, constantem, atque universalem, cum ex aliis aequè antiquis monumentis, ab eodem productis, constet, sæpius infirmos ab unico Sacerdote unctos: Nam Artemio febre correptum ab unico *sancto Nepotiano visitatum, atque oleo sancto perunctum*, narrat S. Gregorius Turonensis l. 1. *hist. c. 41.* & S. Eungendum*

ab uno de fratribus pariter unctum, legitimus in ejus Vita apud Bollandum 2. *Januarii.* Hic verò ritus sacræ Unctionis, ab unico recipiendæ Sacerdote, à paucis tunc, nec fortasse extra casum necessitatis usurpatus, adeo postea in Ecclesia Latina invaluit, ut Theologi Scholastici cum Suarez *cit. disp. 43. sect. 2. in fin.* & Cardinali de Lauræa in 4. *sent. tom. 3. disp. 11. art. 9. n. 114.* illicitum tunc reputent, seclusa necessitate, ejusmodi Sacramentum à pluribus simul administrari; quoniam nemini integrum est, in Sacramentis administrandis, à norma recedere in Rituali præscripta. Si autem plures simul Sacerdotes reipsa Sacramentum hoc conciliant, nemo ambigit, illud esse ratum, modò singuli diversos unguant infirmi sensus, & quilibet congruentem unctio sensui formam pronuntiet; quemadmodum fidem Auctores scitè admittunt. Sed de hoc fusiùs alibi disseremus. Præterea, etiam spectata hodierna Ecclesiæ disciplina, necdum licitum, sed valdè laudabile est, ut omni Sacramentum administranti alii plures assistant Sacerdotes, ob rationem, quam adducit S. Thomas *cit. c. 7. l. 4. contra Gentes*, ubi ait: "Quia hoc Sacramentum perfecte curationis effectum habet, & in eo requiritur copia gratiæ, competit huic Sacramento, quod multi Sacerdotes intersint, & quod oratio totius Ecclesiæ ad effectum hujus Sacramenti coadjuvet." Et si plures Sacerdotes interesse nequeant, alios accendendos probos viros, qui commodè haberi valeant, ob eandem rationem, adnotavit Cardinalis Sanctortius in *sæpè citato Rituali Sacramentorum pag. 324.* inquit: "Sacerdos, ubi commodè fieri potest, ut in Ecclesiis Collegiatis, plures secum adhibeat Presbyteros, cum nungit infirmum; in aliis verò Ecclesiis,

saltem uno Clerico presente, aut aliis pluribus scholaribus, vel confratribus Ecclesiæ."

VI. Si porro causam investigemus, cur Ecclesia Latinæ, quamvis etiam plures adesse cupiat, per unicum tamen Sacerdotem velit Sacramentum administrari, quantum ex conjecturis assequi licet, non aliam, nisi hanc fuisse suspicamus. Cum plures simul Sacerdotes ad infirmum unguendum advocabantur, quilibet pro sua opera haud exiguum exposcebat mercedem; cui solvenda cum pauperum vires non sufficerent, si sine Extrema Unctione decedebant; quamobrem hæretici Waldenses, seu pauperes de Lugduno, uti narrat Rainerus Ordinis Prædicatorum in Opere contra eosdem circa ann. 1234. exarato, inter cæteras falsas rationes, propter quas Sacramentum Extremæ Unctionis reprobabant, hanc etiam adducebant, quia tantum divitibus datur. Curaverant sanè Ecclesiarum Præsulæ prædictam turpem Sacerdotum avaritiam reprimere, severisque sanctionibus interdixerant, pro Sacramentali Unctione, quidquam exigere, quod potissimum statutum reperimus ab Odone Episcopo Parisiensi in *cit. c. 8. suarum Constitutionum*, atque in Synodis Andegavensi anni 1283. Remensi, & Trecenti, habitis initio sæculi xv. Verum, cum hæc repagula haud sufficientia comperta sint ad compescendam Sacerdotum perulantiam, visum est deliberandum, ut deinceps Extrema Unctio, nulla petita mercede, à solo conferretur ægrotauto Parocho.

VII. Enimverò, etsi quilibet Sacerdos possit illam validè conferre, solus tamen Parochus est ordinarius ejusdem Minister, nec ulli fas est, extra necessitatis eventum, sine ejusdem Parochi licentiâ, sacro Oleo

ægrotautes inungere, uti discretè statuitur in Catechismo Romano *part. 2. de Sacram. extrem. Unct. §. 21.* Quinimo Religiosi, qui nulla petita à Parocho venia, Sacramentum Extremæ Unctionis administrare præsumunt, præter gravis culpæ reatum, in excommunicationem incidunt Sedi Apostolicæ reservatam, uti habetur in *Clementina 1. de privilegii*; quam quidem Clementinam cum tanta veritate, post Archidiaconum, accipit Navarrus *manual. cap. 27. n. 102.* ut asserat, eadem censura irretiri Regulares Extremam Unctionem ministrantes ægroto, etiam constituto in mortis articulo, cumque Parochus abest. Sed jure ac merito Navarri opinionem refellunt Sorus in 5. *dist. 23. quasi. 2. art. 1.* Sainteubeve *de Sacram. Extrem. Unct. disp. 6. art. 2.* Natalis Alexander *cod. in act. lib. 2. c. 5. regul. 10. Tournely cit. quasi. 2. art. 4.* Juvenin *cit. dissert. 7. quasi. 6. cap. 2.* aliique passim; etenim, cum Ecclesiæ, urgente mortis periculo, cuilibet Sacerdoti potestatem fecerit absolventi à quibuslibet censuris, & peccatis, verosimile certè non est, quod cupiam Sacerdoti interdixerit, ne in eodem statu, ac vite discrimine constituto, cum Parochus abest, administraret Extremam Unctionem, quæ est perfectio & complementum Penitentiae, neque ad sui validitatem requirit in Ministro potestatem jurisdictionis, sicuti Sacramentum Penitentiae: Quare S. Carolus Borromeus, etsi Parochorum jura studiosè semper tutatus fuerit, nihilominus in Concilio Mediolanensi V. *part. 1. Actor. Eccl. Mediolan. part. 1. pag. 223.* deficiente Parocho, cuilibet Sacerdoti integrum esse voluit, sacro oleo inungere infirmum in mortis periculo constitutum, inquit: *Ne alius Sacerdos, nisi Parochus, hoc Sacramen-*

„tium ministret; si porro is impellitur, aut alias in mora est, mortisque periculum instat; tum Sacerdos alius ministret, licet.

VIII. Quæ autem diximus de Extrema Unctione, per unicum Sacerdotem administranda, locum tantum habent in Ecclesia Latina, non verò in Græca, in qua antiqua retinetur consuetudo septem adhibendi Sacerdotes in hujusce Sacramenti collatione, ut legitur in eorumdem Euchologio, testanturque Simeon Thessalonicensis apud Saintebeuve *cit. tract. de Sacram. extrem. Unct. & Arcudius Concor. d. lib. 5. cap. 3.* qui insuper ejus numeri rationes, & causas adducit. Quod si septem Sacerdotes præsto non sint, tres saltem ad Sacramentum conficiendum ab ipsis adhiberi, iidem Arcudius, & Thessalonicensis enarrant; neque Ecclesia Latina hæc Græcorum disciplinam, quam & ipsa pluribus sæculis religiose servavit, unquam improbit, modò Græci nobiscum credant, & fateantur valde posse idem Sacramentum ab unico Sacerdote administrari; quemadmodum adnotatur Goarivs in *comment. ad Græcorum Euchologium*, Leo Allatus de *consens. Ecol. Occid. & Orient. lib. 7. cap. 16.* Arcudius *cit. c. 3.* & Auctor *Theolog. moral. ad usum Semin. Petrocorrens. t. 4. lib. 2. tract. 2. cap. 2.* Quamobrem, si Episcopus Latinus, Diocesi præpositus, quam Catholici Græci ritus inhabitant, velit aliquid de hac re in sua Synodo delibare, vestigia secretur superius citatæ Synodi Provincialis Ruthenorum, habitæ Zamoscæ anno 1720. atque à Benedicto XIII. anno 1724. confirmatæ, in qua hæc habentur: „Quamquam in Græca Ecclesia receptum fuerit, prout aliquando etiam in Latina, ut septem Sacerdotes, hisque deficiantibus, tres saltem advocarentur ad ministrandum hoc Sacra-

„mentum, lique omnes & materiam „subministrarent, & formam profere- „rent, sciant autem Pastores, plures „ea de causa adhiberi solitos Sacerdo- „tes tum ob reverentiam ejusdem, ac „gratiæ copiam, quam confert, tum „ut plurimum Sacerdotum preces effec- „tum Sacramenti coadjuvent; qua de „causa Sancta Synodus statuendum „censet, ut si septem, aut tres Sacer- „dotes haberi commode non possint, „unus, qui totius Ecclesie personam „gerit, & cujus virtute hoc Sacra- „mentum perficit, illud conferat, ac „infirmo ministret.” Poterit etiam Synodo inserere §. 5. *cit. nostræ Constitutionis* 57. ubi hæc ad rem ediximus: „Nec refert, utrum eadem Ex- „trema Unctio per unum, vel plures „Presbyteros fiat, ut hujusmodi vi- „get consuetudo, dummodò credant, „& asserant, illud Sacramentum, ser- „vata debita materia, & forma, ab „uno Presbytero valide & licite con- „fici. Idem Sacerdos materiam adhi- „bere, formamque pronuntiare res- „pectivè debet, ac præterea qui ungit, „idem dicat formam respondentem, „nec alius ungit, & alius formam „pronuntiet.”

CAPUT V.

De subjecto hujus Sacramenti, & præsertim de More Græcorum sanos oleo inungendi; & quid de eo Episcopi Latini, in quorum Diocibus Græci inhabitant, in Synodo disserere possint.

A Sacramenti Ministro ad Subjectum progredientibus, statuendum primo loco occurrit, quibusdam personis illud conferri valeat. Ecclesiæ Latine perpetua, & constans traditio fuit, Extremam Unctionem solis infirmis esse exhibendam, & quidem tali

mor-

morbo laborantibus, unde peritorum iudicio, mors sequutura prudenter timeatur; camque traditionem, ex sæpius allegatis Apostoli Jacobi verbis deductam, omniumque Theologorum consensione firmatam, cum D. Thoma in 4. dist. 23. *quest. 2. art. 2. questione. 2.* explicarunt, & inculcarunt Eugenius IV. in Decreto, tom. 9. Collectionis Harduini col. 440. in-quiens: *Hoc Sacramentum, nisi infirmo, de cujus morte timetur, dari non debet; Concilium Tridentinum cit. sess. 14. c. 3. Declaratur etiam, esse hanc Unctionem infirmis adhibendam, illis verbis præsertim, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur; unde, & Sacramentum exequitum nuncupatur; ac demum Catechismus ejusdem Concilii §. 18. de Extrem. Unctione. Hinc verò fit, ut Extrema Unctio illis denegeretur, qui, cum sano sint corpore, probabile, aut etiam certum adeunt vite periculum, puta quia mare transgressuri, prælium commissuri, aut ultimo supplicio plectendi sunt, sicuti statuant Concilium Mediolanense IV. anni 1576. sub S. Carolo part. 2. tit. 6. & Cameracense an. 1586. tit. 12. cap. 3. & docuerat S. Thomas cit. lib. 4. contra Gentes c. 73. in-quiens: „Hoc Sacramentum non debet dari „propropiis ad mortem absque infir- „mitate, puta damnatis ad mortem;” quibus tamen postremis etiam alio nomine denegari, perpendunt Maldonatus *tract. de Senio c. 9. tom. 2. pag. 337.* & Martene de *antiq. Eccl. ritib. tom. 1. lib. 1. cap. 7. art. 1. num. 1.* quia nimirum damnati ad ultimum supplicium recensentur quodammodo inter publicos peccatores, quos, ante reconciliationem, sicuti à cæteris Sacramentis, ita & ab hoc arceri, respondisse visus est citatis Doctoribus Innocentius I. *incl. epist. ad Decentium:**

Penitentibus istud infundi non potest. Nam quibus cætera Sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? Sed consulendus est Petrus Constant in notis ad hanc epistolam col. 864. litter. B. Hinc etiam Extrema Unctio- ne muniri nequeunt femine partui propinque, nisi alia insuper iidem accesserit extraordinaria, & lethalis corporis ægritudo; quod bene ponderant Doctores, apud Clericum de Extrem. Unctio. decis. 79. n. 22.

II. Neque huic Ecclesiæ Latine doctrinæ, & praxi adversantur exempla ex probatis Historicis prolata à Martene *cit. loc. videlicet Odilæ, filie Comitissæ Herimanni, & Mathildis, quæ à Ricardo Abbate monasterii S. Vitoni, de futura sequenti die ejus morte præmonita, licet corpore sana nullam gravædinem patenter, attamen liquore sanoti olei inuncta. inter verba orationis huius spiritum efflavit, sicuti narrat Hugo Flaviniacensis in Chronico Virdunensi; & cujusdam Monachi, apud Mabilonium sæcul. vi. Benedicti. part. 2. qui, post Nocturnos festi S. Martini, divinitus admonitus de proxima sua ex hoc seculo migratione, revelationem Abati manifestavit; cujus venia sacro oleo unctus, & Dominici motus mysteriis, sanus & incolumis cum cæteris in conventu versatus, sequenti die obit; necnon cujusdam Cinguriani Fratris laici, qui similiter corpore sanus, oleo sancto, uti rogaverat, unctus, mox decessit, quod habetur in Vita S. Gildasii *æcul. 1. Benedict. pag. 157.* neque demum adversatur exemplum, quod aliam à Martene adjicimus, videlicet S. Hedwigis, quæ, referente ejus vite Scriptore cap. 8. priusquam ægrotare cepisset, voluit Extremæ Unctionis Sacramento muniri: Hæc, inquam, & si qua sunt alia hujus generis exem-
pla,*

p̄t̄, eo unum Latine Ecclesie doctrina, & praxi non adversantur; nam, præterquamquod extraordinaria sunt, & derivata è speciali afflatu Spiritus Sancti, qui interdum homines solvit ab ordinariæ providentiæ legibus; quod opportune adnotavit laudatus Auctor Vitæ S. Hedwigis, scribens: »Hoc tamen, quod hic diximus, admirandum potius est, quam imitandum, cui Spiritus Domini per revelationem tribuit efficaciam, & in quo ut p̄d̄ creditur, sancta devotio dispensavit;» atque ad rem prosequitur Thiers de superstitione circa Sacramentum Extreme Unctionis lib. 8. cap. 6. pag. 377. & seq. possumus prudenter existimare, in prædictis rerum circumstantiis, eos, qui sunt divinitus admoniti de cõpi instante vitæ interitu, jam cum coepisse lethali morbo interius laborare, quo citò perducerentur ad mortem, quamquam exterius viderentur sani & incolumes; quamobrem fuit illis administranda Extrema Unctio ob eandem rationem, propter quam à citato Concilio Mediolanensi IV. part. 2. & Aquisi anni 1585. tit. Que pertinet ad Sacramentum Extreme Unctionis, l. 10. Collectionis Harduini col. 1533. atque à Theologis cum Suarez cit. disp. 42. sect. 2. n. 11. in fin. conceditur senibus, qui præ decreta etate, licet nulla alia speciali afficiantur ægitudine, in dies morituri creduntur ipsa enim gravis & annosa senectus infirmitas est, quæ interiora vitæ organa labefactat, & mox ducit ad interitum.

III. Verum ab exposita Latine Ecclesie traditione deviantur Græci; hi siquidem etiam sanos & bene valentes solent sacro oleo inungere in remissionem peccatorum, quod liquet ex eorumdem Euchologio, asseruntque Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus in sua censura adversus

DIŒCESANA
 Augustinam Lutheri morum confessionem lib. 1. c. 7. Leo Allatus de cons. Eccles. Occid. & Orient. lib. 9. c. 16. & Arcudius Concord. lib. 5. c. 4. & c. ult. Quinimo ipsemet Episcopus, postquam fersa v. majoris hebdomadæ infirmorum oleum solemniter ritu consecravit, non jubet illud asservari, ad ægrotos suo tempora deferendum, sed totum statim insumit omnes inungendo adstantes, quod accepimus à Goario in suis ad Euchologium notis. Ac denique Joannes Nathanael, Presbyter, ac magnus Oeconomus Cretensis, apud citatum Arcudium lib. 5. cap. 4. respondens ad quæstia sibi facta à Viviano, Episcopo Anagnino, circa mores Græcorum, inter cætera narrat, Græcos Sacerdotes, loco satisfactionis, in sacramentali Confessione penitentibus imponende, solere interdum, haud exigua tamen accepta mercede, eosdem sancto oleo inungere, ut tali pacto à peccatorum reliquiis, penitentibus pro his subeundis absolvantur; quem abusum ipse Nathanael, & cum eo Arcudius cit. cap. 4. acriter reprehendunt & damnant.

IV. Hæc certissima & exploratissima sunt, sed non æquè certum, an ejusmodi Unctio, sanis adhibita, habeatur à Græcis pro vero Sacramento. Goarius in cit. comment. pag. 452. fieri contendit, tamquam meram ceremoniam sacram, seu sacramentalem quandam benedictionem, per quam Sacerdotes uncti intendunt immetos sublevare ab aliqua levi corporis infirmitate, aut etiam à graviori morbo preservare; quod etiam in Ecclesia Latina olim factitatum, in præcedentis capituli initio prænotavimus. Arcudius contra affirmat, sanos ac vegetos corpore à Græcis Sacerdotibus, perinde ac infirmos, sancto oleo perungi, animo verum conficiendi Sacramentum; in

in cujus rei confirmationem plures asserti Græcorum Auctores, docentes, etiam sanos esse capaces Sacramenti Extreme Unctionis. Quodque magis mirandum est, hæc doctrina, quam Arcudius exagitat, nec defendere ausus Goarius, negavit, unquam Græcorum menti inessisse, suos invenit, inter nostros Latinos, defensores; nempe Juenin cit. diss. quest. 7. cap. 3. & Saintebeuve de Sacramento Extrem. Unct. disp. 7. art. 1. qui triplici argumento illam defensare conantur. Etenim ajunt, de prædicta consuetudine, quam antiquissimam esse, nemo ambigit, nulla fuit Græcis intenta in Concilio Florentino, in quo ceteroquin jussi sunt de omnibus rationem reddere, in quibus à Latinis differrent. Secundo, etsi ex Apostolo Jacobo habeamus, Extreme Unctionis Sacramento esse infirmis succurrendum, non tamen inde legitime inferitur, solos infirmos esse illius capaces; quocirca Eugenius IV. in citato Decreto, non dicit: Hoc Sacramentum, nisi infirmo, dari non potest; sed dari non debet; quod sanè verbum merum præceptum denotat, cui contraria consuetudine potest derogari, non absolutam importat necessitatem; similiter Concilium Tridentinum decrevit, Extremam Unctionem esse infirmis exhibendam, de quo nullus dubitat, sed non dicit solis infirmis, de quo est questio. Tertio demum, pergunt iidem Doctores, cum à Græcis Sacerdotibus sancto oleo inunguntur homines perfecta fruentes valetudine, nihil prorsus desideratur ad veram Sacramenti consecutionem; siquidem à legitimo Ministro idonea & apta adhibetur materia, debita simul pronuntiantur Sacramenti forma, nec illi deest necessaria intentio, cum eam Unctionem facere intendat ad detergendas animæ sordes; quemad-

Ton. I.

modum testatur Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus in cit. censura lib. 1. cap. 7. scribens: »Illis vero, qui post Baptisma peccaverunt, Penitentia, & consecrati olei Unctio conducunt. Hæc aut remissionem peccatorum largiuntur, sicut sordes animæ inherentes expurgant.»

V. At ejusmodi argumenta frivolata sunt, nulloque labore evertuntur. Ad hoc quippe postremum, ut singulari inverso ordine expendamus, respondeatur, ad validam Sacramenti consecutionem, satis non esse, à legitimo Ministro debitas adhiberi materias, & formam, cum intentione illud administrandi, si desit subjectum illius recipiendi capax, quod inter Sacramenti causas merito annumeratur à Suarez cit. tom. 4. disp. 42. in princ. Id autem in re nostra venire perspicuum est, nisi illud ipsum, tamquam certum assumatur, quod esset probandum, nimirum hoc Sacramentum etiam pro sanis fuisse institutum; sicuti assumere videntur citati Juenin, & Saintebeuve, qui cætera recensentes ad Sacramentum perficiendum requisita, subjecti capacitatem silentio prætereunt. Quod autem soli infirmi sint Extreme Unctionis capaces, licet clarè & expressè non sit à Concilio definitum, ex eorumdem tamen definitionibus legitime inferitur; quoniam Eugenius IV. definiens, eam, nisi infirmis, de quorum morte timetur, dari non debere, sanos profectò excludit, quamvis enim verbum non debet, posset de se merum præceptum inducere, plerumque tamen absolutam denotat necessitatem, ut observant Doctores allegati à Barbosa tract. de usu frequent. dist. 77. n. 1. atque in decretis dogmaticis, in quibus Sacramentorum doctrina ab Ecclesia explicatur, ut plurimum denotare necessitatem non

Z

tan-

tantum præcepti, sed etiam Sacramenti, observat Suarez *cit. disput. 4.7. sect. 2. num. 2.* idem verò, quod Eugenius, sibi voluit Tridentinum, eam dixit, esse hanc *Unctionem infirmis adhibendam*: integram quippe hujusmodi Sacramenti credendam & tenendam doctrinam nequaquam nobis tradidisset, quod cateroquin in finem ejusdem capituli se fecisse protestatur, si etiam non infirmis posset illa adhiberi. Accedit consensus omnium Theologorum, qui verba S. Jacobi ita sunt interpretati, ut inde plandem consilii existimaverint, solum infirmum esse subjectum capax Extremæ Unctionis; unanimum quippe Theologorum consensum efficax esse argumentum ad Catholicum dogma stabilendum, docet Melchior Canus *de Locis Theologicis lib. 8. cap. 2. & seq.* A silentio denique Concilii Florentini rectius deducimus, sapientissimis illis Patribus fuisse persuasum, sanctam Unctionem à Græcis Sacerdotibus non adhiberi hominibus bene valentibus tanquam Sacramentum, sed veluti meram cæremoniã, & sacramentalem quandam benedictionem; Græci enim, qui de singulis suis ritibus coacti sunt rationem reddere, gravem uitæ reprehensionem non evasisent, si comperiti fuissent hæc in re à communi & constanti Ecclesiæ Latine traditione & praxi aberrare.

VI. Jure itaque Græcorum morem inexplicatum, uti voluit Arcudius, gravis erroris insimulant, & damnant Theophylus Raynaudus in *Heteroclitis sect. 12. punct. 12. Oper. tom. 16. pag. 164.* Gonzalez in *cap. Quæsitio, de verb. signific. num. 2. Journel de Sacram. extrem. Unct. cit. quest. 3.* Benedictus de Gaetanis in *sepe citata Dissertatione cap. 13. §. Ex adverso*, alique, quibus, post

quæstionem sedulo examinatam, tantum adhæret Herminicæ de Sacram. *tom. 3. cap. 5.* Quocirca Episcopi Latini, in quorum potissimum tractatum hanc materiam prolixius tractavit, Dioecibus præsidentes, quæ Fideles incolunt Græci ritus, diligenter invigilent, ne lidem in eo versentur errore, ut credant, per unctionem, de qua loquimur, Sacramentum conferri, & severe interdiciant, ne ea unctio, loco satisfactionis per Confessarios imponendæ, poenitentibus injungatur. Id illis vetitum est à nobis in *cit. nostra Constit. 13.7. §. 5.* ubi decrevimus: «Nulli per Sacerdotes, vel Confessarios, pro satisfactione poenitentia unctio aliqua solummodo injungatur; infirmis vero, nuxta verbum Jacobi Apostoli, Unctio exhibetur Extrema.»

CAPUT VI.

De eodem subjecto Extremæ Unctionis, & signanter de etate, in qua eadem pueris exhiberi potest; ubi etiam de amenibus, & furiosis; ac nonnulla de Synodis, in quibus de prædictis rebus disseritur.

Quod autem diximus, hoc Sacramentum esse pro infirmis institutum, non est ita accipiendum, quasi omnes omnino Fideles, graviter decumbentes, sint illius recipiendi capaces, illud siquidem alio nomine denegatur pueris ante usum rationis, etiamsi in gravi versentur vitæ discrimine, quia nimirum, cum nondum potuerint ulla vel levi culpa fœdari, illis non congruit Sacramenti forma: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti*, &c. quod bene perpendit D. Thomas in *4. dist. 27. quest. 2. art. 2.* inquires: «Nulli debet dari Sacramentum, cui non competit forma

LIBER VIII. CAPUT VII.

ma Sacramenti; sed forma hujus Sacramenti non competit pueris, qui non peccaverunt per visum, & auditum, ut in forma exprimitur: ergo eis non debet dari hoc Sacramentum.» Rectè propterea S. Carolus Borromeus in suis Instructiombus, communem sequitur Theologorum doctrinam, statuit *part. 4. Act. Eccl. Mediol. pag. 543.* *Ministratur hoc Sacramentum Extremæ Unctionis adultis periculose ægritantibus... at non infantibus, pueris, qui nullum adhuc rationis usum habent, neque peccata admittunt.* Neque aliam umquam fuisse Ecclesiæ doctrinam, & praxim, ostendit Martene *cit. lib. 1. de antiq. Eccles. ritib. c. 7. art. 1. §. 2.* Quamvis enim Nicolaus Cusanus *epist. 3. ad Bohemos*, & Maldonatus *de Sacram. tom. 2. de Extrem. Unction. col. 389.* asserant, olim consuevisse etiam infirmorum oleo inungi; eos tamen sine fundamento loquutos, affirmat Cornelius à Lapide in *comment. ad epist. S. Jacobi c. 5. vers. 14.* atque ex his sique vetustis monumentis, quæ citatus Martene adducit; nisi fortè Cusanus, & Maldonatus sunt intelligendi de unctioe, absque forma sacramentali, quam olim fuisse in usu præmonuimus.

II. At quæ etas erit in pueris expectanda, ut censeantur hujus Sacramenti capaces? Certè non est expectanda etas quatuordecim annorum, quam videntur exigere plures Synodales Constitutiones, relate ab eodem Martene, ac Provinciale Anglicanum, editum à Lindewode *lib. 1. de sacra Unctione*; quamquam reverà, si ritè expectantur, tantam ætatem non absolute requirant, sed eos maxime impingentes statuatur, qui ad eam pertingerunt; in hunc quippe modum

loquuntur Constitutiones Odonis Episcopi Parisiensis *cap. 8.* Synodalia statuta Ecclesiæ Meldensis *cap. 28.* Narvenensis *cap. 50.* & citat in Provinciale Anglicanum §. *Cum magna.* Multo que minus expectanda est etas octodecim annorum, quam expressè exproscunt cum antiquo codex manuscriptus S. Martini Turonensis, à Martene pariter prolatus, tum Fredericus Nausea Episcopus Viennensis in *suo Catechismo lib. 3. cap. 107.* Sed etiam ac pueri, rationis compotes, judicantur doli & culpæ capaces; si in gravem incidant morbum, poterunt infirmorum oleo liniri; quod rectius sanctium legitimum inter Synodalia statuta Ecclesiarum Cadurcensis, Rutenensis, & Tulelensis *cap. 17. tom. 4. Anecdotor. Martene, & Durand. col. 714.* & nuper à Cardinali de Rohan in Rituali Argentinensi *tit. de Extrem. Unction. §. 2. pag. 174.* ubi dicitur: *Non denegetur etiam pueris, si septimum attigerint annum, nec iis, in quibus malitia supplet ætatem, etiam si septennarii non sint.* Quomobrem minime approbandam censemus Synodalem Constitutionem, à Germano Valente Guellio, Episcopo Auditoriensi, ann. 1587. promulgatam, in qua decernitur: *Non detur hoc Sacramentum pueris, qui nondum communique averius;* etenim quodcumque censetur capaces Sacramenti poenitentia, sunt pariter idonei reputandi ad Extremam Unctionem, quæ est illius complementum, quamvis nondum tanta polleant judicii maturitate, ut videantur apti ad ritè participantem Eucharistiam, de cujus ineffabili excellentia & sanctitate non ita facile edoceri queunt. Quare scitè & appositè Pastoralè Mechliniense, apud Van-Espen *part. 2. tit. 8. cap. 2. num. 9.* postquam retulit hæc Ri-

tualis Romani verba: *Non ministratur quærit rationis usum non habentibus; addit: Secus de peccatis periculosè agrotantibus, qui peccati mortalis, ac Confessionis capaces sunt, licet sint solum octo aut novem annorum, & quamvis nunquam communicaverint.*

III. Ob eandem rationem, propter quam ab ejusmodi Sacramento arcentur pueri, quibus nondum rationis lumen effulsit, illud pariter denegatur perpetuò amentibus, & furiosis, qui nullum ab ortu lucidum intervalum obtinuerunt, quod expressè cautum est à S. Carolo Borromeo in *Actis Ecclæs. Mediolanens. loc. cit.* atque à Concilio Cameracensi anni 1586. *tit. 12. num. 7. tom. 9.* Collectionis Harduini *col. 2164.* & communiter tradunt Doctores apud Henriquez de *Saceram. lib. 3. cap. 11. num. 9.* quia nec isii potuerunt ulla gravi, aut levi culpa se contaminare, ad cujus absertendas reliquias institutum est hoc Sacramentum. Quamvis enim Suarez *cit. disp. 42. sect. 2. num. 8.* opinetur, Extremam Unionem etiam illi posse conferri, qui nullum usquam actuale peccatum admisit, atque ideo ea non caruisse censeat Beatissimam Virginem; id tamen de iis dumtaxat intelligendum, ait Tannerus *tom. 4. disp. 7. quest. 1. dub. 3.* qui, quantum est ex parte sui status, & adepti usus rationis, peccare potuerunt, etsi per accidens, atque ex speciali Dei privilegio, nunquam se ipsa peccarint; seæus nulla esset ratio, cur eodem Sacramento fraudenter infantes, quibus teritè contra S. Thomæ doctrinam, & communem Ecclæsie praxim, illud ministrari non permitter Suarez. Quod verò speciatim attinet ad Beatissimam Virginem, res valde dubia, & controversa est; an ea, utpotè omnia

peccati expert, fuerit capax & particeps Sacramenti Extreme Unctionis. Afirmant S. Antoninus *3. part. tit. 14. cap. 8. & 13.* Canisius *lib. 1. de Beata Virgine cap. 9.* Henriquez de *Saceram. lib. 3. cap. 11. num. 7.* & modò laudatus Suarez; quia habebat potentiam, quam vocant *anteccedentem* ad peccandum, etsi, ob singularem Dei erga ipsam providentiam, illa potentia nunquam proditura erat in actum; eo planè modo, quo dicimus nunquam fore, ut prædestinatus ex hac vita decedat cum lethali culpa reatn. Contra Victoria in *Summ. num. 222.* Vazquez in *3. part. disput. 119. cap. 8.* & citatus Tannerus, Beatissimam Virginem Extreme Unctionis incapacem pronuntiant; licet enim, inquit Tannerus, absolute loquendo, potuerit peccare, attamen ex privilegio, non utrumque eidem concessio, sed veluti consentaneo, & quasi debito excellentiæ & dignitati, qua præstabat, Divinæ maternitatis, fuit ab omni peccato præservanda; ac proinde non potuit illo pacto eidem aptari Extreme Unctionis forma: *Indulgeat tibi Deus quicquid deliquisti &c.* Sed quidquid sit de hac questione, quam Scholasticis relinquimus,

IV. Indubitatum sit, Extremam Unionem exhiberi non posse perpetuò amentibus, & furiosis. Aliud verò est de adultis, qui aliquandò usum rationis habuerunt, & postea in phrenesim, aut amentiam inciderunt; hia quippè Unionem tribuendam, juxta illud Concilii Arausiacani *can. 3. l. 1.* Collectionis Harduini *col. 1783.* *Amentibus quæcumque pietatis sunt confertenda,* declaravit Theodulphus Episcopus Aurelianensis in *secundo Capitulari*, apud Baluzium *Miscell. tom. 7.* docetque S. Thomas in *4. dist. 23. quest.*

quest. 2. art. 2. questione. 3. cui, teste Suarez *cit. disp. 42. sect. 1. n. 6.* omnes Theologi consentiunt. Necessè tamen est, ut cætera adsint, quæ requirit Navarrus in *manual. cap. 22. num. 13.* inquit: *Cuilibet tamen ejusmodi infirmo est ministrandum, etiamsi jam sit ament, & phreneticus, si, absque irreverentia Sacramenti, sit fieri possit, & potuerit ante peccare, & antequam insaniret, expressè, & tacite petierit illud, aut, si meminisset, petiturus fuisset, nec in peccato mortali notorio insanierit.*

V. Porò de quolibet Fideli, de quo contrarium non constat, præsumendum est, fuisse hoc Sacramentum petiturum, si potuisset; passim siquidem videmus, Extrema Unctione muniri, qui subita vi morbi oppressi, sensibus destituuntur, nec ullum Sacramenti desiderium significare valent; eorum quippe perspecta pietas, ac fides, non obscurum præbet argumentum desiderii, quod, si possent, demonstrarent. Hanc verò praxim approbat S. Thomas *loc. cit.* cui præter Ritualia omnia, suffragantur etiam apud Natalem Alexandrum de *Saceram. Extrem. Unct. cap. 5. reg. 16.* Concilium Parisiense anni 1557. & S. Carolus Borromeus in *laudatis Instructionibus pag. 543.* inquit: *Infirmit, qui sana mente dum erant, illud petierunt, aut verisimile est quod petissent, etiamsi postea in amentiam inciderint, vel ratione, sermoneve uti desiderint, ministrabitur item.* Quinimò observat Suarez *cit. disp. 42. sect. 1. n. 6.* maxime oportere, ut prædicto agrotato, sensibus destituto, qui aliorum Sacramentorum est incapax, subveniat remedio Extreme Unctionis: *Quia (ait) inter fines præcipuos hujus Sacramenti est supplere defectus Sa-*

cramenti Pœnitentiæ quando vel illud applicari non potest, vel de facto non satis utiliter applicatum est. Quamobrem plerique Theologi, inter quos Chapeville de *Ministr. Sacrament. tempore pestis cap. 1. quest. 12.* Layman *Theolog. moral. lib. 5. tract. 5. cap. 7.* Thomas Tamburinus in *methodo celebranda Missæ lib. 2. cap. 7. §. 7.* permittunt Sacerdoti Missam interrumpere, ut Extremam Unionem administret infirmo mortuò propinquo, cui nullum aliud Sacramentum potuit conferri, quoniam in hoc eventu ab unica Extreme Unctione potest ille, si sit sufficienter attritus, obtinere primam gratiam justificantem, qua forte indiget; atque in prædictis circumstantiis, sive primariò, & per se, sive secundariò, & per accidens, ab Extreme Unctione causari docent Theologi in sequenti capite referendi.

CAPUT VII.

De tempore, quo infirmis Extrema Unctio est exhibenda, & quid in Synodis & Instructionibus Episcopi de dicto tempore statuere debeant.

Quamquam demonstratum jam sit Extremam Unionem solis infirmis esse conferendam, qui decessuri prudenter timentur, attamen dubitare quis potest quoniam infirmitatis tempore sit ministranda; statim ne detecto gravi, in quo versatur, vitæ discrimine; an potius, cum isdem mox imminet interitus? Abusus olim in plerisque irrepertus regiones, ut sancto oleo tunc tantum linirentur infirmi, cum prorsus desperata salute, jam essent extremum spiritum exhalaturi. Huic abusi ansam præbuit falsa persuasio, quæ sæculo XIII. pluri-

morum invaserat animos, nempe, post semel receptam Extremam Unionem, non amplius licere conjugatis, si convalescerent, ad conjugale opus reverti, nullaque fas esse carnes deinceps comedere, nudisque pedibus incedere, quod narrat Martene *sepius cit. lib. 1. cap. 7. art. 2. §. 2.* Thiers. in suo tract. de *superstitione tom. 2. c. 7.* Quocirca plures Synodi, eodem saeculo XIII. celebratae, populum de hoc errore, quo à Sacramento percipiendum deterrebat, solerter dedoceri curarunt; inter quas Synodus Wigorniensis, anni 1240. *cap. 19. tom. 7.* Collectionis Harduini col. 337. ubi statuit: *Sunt quidam, ut auctivimus, qui, post perceptionem huiusmodi Sacramenti, sanitati pristinae restituti nefas reputant vel uxores suas cognoscere, vel carnes comedere, vel etiam aliquam ratione nudis pedibus ambulare. Horum autem errorem, utpotè doctrinae sanctae contrarium, execratur, & eos excommunicationibus, & monitionibus duximus corrigendos; & Synodus Exoniensis anni 1287. *cap. 6. tom. 7.* eiusdem Collectionis col. 1081. inquit: *Quoniam quidam laici imperiti, de hoc Sacramento nequiter sentientes, illud abhorrent in tantum, quod vix velint illud suscipere etiam in extremis, satè estimantes, post ipsius susceptionem, carnis esum, nudis pedibus incessum, copulam carnalem etiam cum uxore legitimam, sibi fore penitus interdita; praecipuum parochialibus Presbyteris, ut, ubi noverint tantam heresim pullulare, contrarium praedicent.* Quibus praeverat Ricardus Episcopus Sarum in Anglia, qui in suis Constitutionibus anni 1217. c. 68. relato in citato Provinciali Anglicano c. Cum magna, de sacra Unione, infirmum secreto moneri iusserat, quod post Sacramentum*

susceptum licite posset reverti ad opus conjugale. Praedicto errore eliminato, alia insequenti aetate, alicubi invaluit opinio, quae Fideles pariter remorabatur ab Extrema Unionione recipienda, nisi jam essent in ultimo agone constituti; putabant quippe, per sacram Unionem sibi adini testamenti factionem, hoc esse potestatem condendi testamenti. Hunc verò errorem, praecedentis saeculi initio in Belgio perseverantem, proscriptit Concilium Mechliniense anni 1607. *tit. 8. c. 2. tom. 10.* Collectionis Harduini col. 1946. inquit: *Falluntur qui existimant, suscepto hoc Sacramento, vel testamentum condendi non posse, vel spem convalescendi ob id imminui. Ideoque Pastores contrarium subinde populum doceant. Et, si forte alicubi usu introductum sit, ut testamentum à susceptione huius Sacramenti conditum non subsistat, declarat haec Synodus ejusmodi consuetudinem pro corruptela habendam esse.*

II. Hae nostra aetate liberi profecto sunt Fideles ab enarratis praedictis; & nihilominus humani generis hostis haec plerisque rudibus & ignorantem mentem iniecit, ut credant actum esse de vita illius, qui sancto oleo est inunctus, & solum ei superesse sepulchrum; ex quo fit, ut à sacra Unionione, perinde ac ab ipsa morte, abhorreant. Opportunum ideo, & perutile, ut Episcopus in sua Synodo, aut Synodali Instructione, hunc detestandum errorem è rudium hominum mente evellere satagat; quod nos, pro nostro Pastoralis munere praestare curavimus in nostra Instr. 22. Quo verò facillius propositum sibi finem assequatur, suae Synodali Instructioni rationes inserat, propter quas non decet ejusmodi Sacramentum ad tempus differri, quo jam animam

in primoribus labris laborat; sicuti nobis exprobrabat impius Calvinus *lib. 4. Inst. cap. 19.* occasionem inde arripens nobis illudendi, quia, non infirmos, ut ipse calumniabatur, sed semimortua cadavera a pinguedine infirmus. Prima autem ratio illa est, quam, ad rem, de qua agimus, Fidelibus insinuari voluit Synodus Burdigalensis, anni 1583. *tit. 13. tom. 10.* Collectionis Harduini col. 1347. Parochis praecipiens: *Curant etiam crebris monitionibus imperitum vulgus ab illa inani & impia opinione abducere, qua plerique sinitrè de huius Sacramenti virtute sentiunt, perinde ac si mortem agris acceleret, cum certum sit, ex Apostoli doctrina, Deum non animam tantum, verum etiam corpori, si expedierit, virtute huius Sacramenti, salutem conferre; & nuper Cardinalis de Rothian in suo Rituali Argentiniensi §. 2. inquit: Solantur Sacramenta, non occidunt; hoc saepe saepius Pastor mentibus Fidelium inculcet.* Enimvero, cum inter ceteros, quos Extrema Unctio producit effectus, causat etiam corporis valetudinem, si haec conferat ad animae salutem; quod non solum e-ruitur ex saepius allegatis verbis Apostoli Jacobi, sed liquido constat ex Sacramento Spiritus Sancti, ubi ad olei infirmorum consecrationem haec praescribitur Oratio: *Ut tua sancta benedictione sit omni hoc unguentum tangenti salutamentum mentis, & corporis, ad evacuandos omnes dolores, omnesque infirmitates, omnem agritudinem corporis;* ac disertè declarant tam Eugenius IV. in citato Decreto inquit: *Effectus est mentis sanatio, & in quantum autem expedit, ipsius etiam corporis;* quam Tridentinum *sess. 14. c. 2.* ubi de effectibus huius Sacramenti disserens, ait: *Sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, (infirmus) consequitur; id-*

circò ad inungendum infirmum expectanda non est ultima ejus vitae periodus, qua extremum agat spiritum, hunc enim effectum non operatur Sacramentum per modum miraculi, quod in illis circumstantiis esset necessarium, sed virtute quadam, supernaturali quidem, sed quodammodo ordinaria, quae causas naturales adjuvat; sicuti ratiocinatur Suarez *cit. tom. 4. disp. 41. sect. 3. num. 5.*

III. Altera ratio, qua efficacius alliciendi sunt Fideles ad Extremam Unionem celeriter petendam & recipiendam, prorsquam sensibus & mente destituntur, desumenda est ex illis nobilioribus effectibus, quos eadem in decumbentium anima operatur, quorum haud facilliter particeps esse potest aegrotus, jam sensibus & rationis usu carens. Concilium Tridentinum *loc. modò cit.* Extremæ Unionionis Sacramento non solum attribuit virtutem causandi corporis sanitatem, sed ceteros ejusdem effectus singulatim enumerans, haec habet: *Res porrò, & effectus huius Sacramenti illis verbis explicatur; & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, dimittentur ei. Res etenim haec gratia est Spiritus Sancti, cujus unctio delicta, siqua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, & aegroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo Divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmum sublevatus, morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo insidiantis, facilius resistit, & sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, consequitur.* Porro inter hos Extremæ Unionionis effectus, à Tridentino enumeratos, curioso magis, quam utiliter, investigant Scholastici, quoniam sit dicendus huius Sacramenti

proprius, & primarius; & in diversas scinduntur opiniones, quas super vacanteum esset hic recensere; sed legi possunt apud Suarez *cit. tom. 4. disp. 41.* Gregorium de Valentia *cit. disp. 8. q. 1. punct. 3.* Estium in *4. dist. 25. §. 4.* Juenin *cit. dist. 7. q. 8.* & Tournely *cit. tract. quest. ult. art. 1.* Apud omnes tamen indubiatum esse, per ejusmodi Sacramentum deleri peccata venialia, testantur Navarrus *man. cap. 22. num. 15.* & Suarez *cit. loc. sect. 1. num. 1. & 3.* Ferè etiam communiter admittunt, ejusdem virtute interdum remitti peccata lethalia, cum scilicet peccator sufficienter ceteroquã a trisitus, alia Sacramenta recipere nequit, aut, post illa suscepta, peccato irretitur, quod invincibiliter ignoret; quidquid sit, an in hujusmodi eventu illa remittat directè, & per se, sicuti opinatur Bellarminus de *Extrem. Unct. lib. unic. cap. 8. §. Dicit aliquis, Maldonatus de Sacram. Extrem. Unct. q. 2.* & Saintebeuve de *Extrem. Unct. disp. 5. art. 1.* sive indirectè, & per accidens, uti arbitrantur Suarez *cit. loc. num. 16.* Cardinalis de Lugo de *Sacram. disp. 9. sect. 1. n. 7.* Coninck *dis. 19. de Extrem. Unct. dub. 5. num. 19.* & 20. Utramque virtutem Extremæ Unctioni attribuit S. Thomas *cit. lib. 4. contra Gent. cap. 73.* ubi ait: "Contingit, quod homo omnium peccatorum, quæ commisit, notitiam vel memoriam non habet, ut possit per Pœnitentiam singula expurgare; sunt etiam quotidiana peccata, sine quibus præsens vita non agitur, à quibus oportet hominem in suo exitu per hoc Sacramentum emundari; & clarius in *supplem. 3. part. quest. 80. art. 11.* Si invenit peccatum aliquod vel mortale, vel veniale, quoad culpam tollit ipsum, dummodo non ponatur obex ex parte recipientis."

Cui S. Thomæ doctrinæ adhæsit S. Carolus Borromæus in *Actis Eccles. Mediol. par. 4. p. 541.* ubi loquens de Extrema Unctione ait: *Prima igitur utilitas, & effectus hujus Sacramenti est, quod peccata reliquias tollit, tamquam complementum Sacramenti Pœnitentiæ, quæ reliquias peccata esse intelliguntur sive mortalia, sive venialia, quæ post alia Sacramenta remanent; potest enim fieri, ut ignorante eo, qui commisit, vel non valente confiteri, peccatum mortale remaneat; in quo delendo, ita hoc Sacramentum juvatur, ut fieri posset, cum per hoc Sacramentum salvaretur, qui aliqui fuisset damnatus.* Jam verò neutrum effectum potest Extrema Unctio operari sine pio aliquo ipsius suscipientis actu; nec enim peccata venialia remittit absque aliqua eorumdem displicentia, nec lethalia delere valet sine eorumdem detestatione, eaque saltem imperfecta contritione, quæ est necessaria ad veniam, & justificationem assequendam in Sacramento Pœnitentiæ, quod cum communi advertit idem Suarez *num. 22.* Ejusmodi autem actus cum certè elicere nequeat, qui est sensibus & mente jam destitutus, nisi fortè eae jam antea elicerent, utroque sanè Sacramenti effectu fraudatur. Quocirca Catechismus Concilii Tridentini §. 18. de *Extrem. Unctione.* graviter objurgat animum Pastores, qui se falsè vulgè persuasioni accommodantes, tunc primum infirmum sacro oleo linere curant, cum vita & sensibus carere incipit: "In quo tamen (sunt verba Catechismi) gravissime peccant, quod nullud tempus ægroti unguendi observare solent, cum jam, omni salutis spe amissa, vita & sensibus carere incipiunt. Constat enim, ad uberius Sacramenti gratiam percipiendam plurimum valere, si ægrotus

ægrotus

in eo adhuc integra mens & ratio viget, fidemque & religiosam animi voluntatem afferre potest, sacro oleo liniatur." Idemque decernunt Concilium Mediolanense I. anni 1565. Burdigalense, & Remense ejusdem anni 1583. Bituricense anni 1584. & S. Carolus Borromæus in suis Instructionibus, apud citatum Natalem Alexandrum *regul. 14.*

IV. Hæc exempla imiteretur Episcopus, & in sua Synodo omnem operam conferat, ut sui Dioecesani, omni si quo sint imbuti, errore abjecto, sacrum Unctionem exposcant, statim ac ex morbi violentia se ad interitum vergere sentiunt, tempusque præoccupent, quo, emota jam mente, nec Sacramenti efficaciam agnoscerent, nec illud eo devotionis affectu percipere valent, quem ad uberius ejusdem gratiam participandam requirit Sanct. Thomas *cit. dist. 23. quest. 2. art. 2. quest. 3. & 4.* & in *supplem. 3. part. quest. 70. art. 4.* Cum tamen celerem commendat hujus Sacramenti administrationem, abstinere à verbis, quæ videantur significare ejusdem recipendi absolutam necessitatem, ne secus videatur ipse questionem dirimere hactenus indecisam; adhuc quippe litigant Theologi, num Fideles periculoso morbo laborantes, quique jam Pœnitentiæ Sacramento sua peccata expiunt, & Eucharistico pane sunt refecti, teneantur insuper aut Divino, aut saltem Ecclesiastico precepto, Extremam Unctionem suscipere. Negant quamplurimi magni nominis Theologi, quos citant, & sequuntur Suarez *disp. 44. sect. 1. num. 14.* Henriquez de *Sacram. lib. 3. cap. 10. num. 3.* Estius in *dist. 23. §. 15.* Cabassutus in *theor. & prax. Juris Canonici lib. 3. c. 15. n. 8.* Sambovius *cit. tract. pag. 352.* qui tamen hanc addit limitationem, nisi

ægrotus integræ prematur tentationibus, ad quas superandas novo indigeat hujus Sacramenti munimine. Contra, quamlibet, in eo statu, jure tam Divino, quam Ecclesiastico, obstringi ad sacram recipiendam Unctionem, sentire videntur Magister Sententiarum, & S. Bonaventura in *4. dist. 23. circa textum;* Petrus Sotus *lect. 2. de Extrem. Unct.* & expressè defendunt Juenin *cit. dist. 7. quest. 9. cap. 2.* ac Tournely *cit. quest. art. 2.* quibus non obscure favet Concilium Coloniense I. anni 1536. *part. 7. cap. 50. tom. 9.* Collectionis Harduini *col. 207.* ubi cum dixerit: *Est autem Unctio impendenda, cum expositione Unctionis, & mandati Apostolici, quod sic habet: Infirmum aliquis in vobis? Inducat Presbyterus Ecclesie; & indicavit profectò, se in hisce Apostolice verbum verum præceptum agnosceret. Verùm, etsi expedit, ut Episcopus hanc controversiam declinet, indubitatur tamen asserere poterit, non posse sine gravi culpa, ejusmodi Sacramentum aut contemni, aut cum aliorum offensione & scandalo negligi, & prætermitti; id siquidem à nemine negari, fateretur Suarez *cit. loc. n. 5. & 6.* nec præterea incongruum esset addere, facile Sacramenti contemptum presumi in infirmo, qui cum vita periclitatur, Extremam Unctionem, sciens & volens, petere negligit, multoque magis, si eam sibi à Pastoro exhibitam recipere renuat. Propterea Synodus Coloniensis II. anni 1549. *c. 38. t. 9.* Collectionis Harduini *col. 210.* idem esse rata, Sacramentum respicere ac contemnere: *Relatum nobis in Concilio est, impios quosdam homines infirmitatis sue tempore Unctionem sacram respuisse ac contempsisse; hujuscemodi homines Ecclesiastica sepultura privandos decrevit; quod rectè ponderat Natalis Ale-**

ægrotus

suetudo ne priscis quidem temporibus fuit ubique, atque apud omnes invitata servata; alia quippe præstò sunt æquè vetusta Ecclesiarum statuta, sacram Unctionem post Viaticum exhiberi præcipientia; nec desiderantur exemplasanctorum virorum, qui Viaticum Extreme Unctioni præmiserunt, quæ pari diligentia congesta, atque ingenùè producta sunt à citato Martene *ead. art. 2. num. 4.* Hæc verò posterior praxis adeo postea prævaluit, ut Cathæchismus Concilii Tridentini, S. Carolus Borromeus in suis Instructionibus, ac innumera Ritualia, Extremam Unctionem post Viaticum præberi decreverit; quemadmodum animadvertit Cardinalis Sanctorius in suo *Rituali pag. 323. Quamvis apud veteres aliquando consuetudo fuerit, ut post Pœnitentiam, & reconciliationem infirmorum, Extrema primum eis Unctio, ac deinde sacra Communio exhiberetur (ex diversis sacris Canonibus, ac vetustis codicibus, Pontificalibus, & Ordinibus administrandorum Sacramentorum manifestè liquet)* postea tamen ex generali consuetudine, quæ & hodie universaliter in Latina, & Occidentali Ecclesia viget, factum est, ut prius sacra Communio, postmodum verò Extrema Unctionis Sacramentum infirmis exhiberetur. Atque ideo & hunc ordinem hinc servare oportet. Hujus porrò disciplinæ mutationis aliam æquè rationabilem causam assertit idem Suarez *num. 8.* quia scilicet (sunt ejus verba) Eucharistia ⁹ ut cibis ad confortandum in vi præbetur, & ideo, ut detur, non nest expectandum ultimum vite periculum; hoc verò Sacramentum exuentium est quasi in ultimum subsidium institutum."

CAPUT VIII.

De ordine, quo Extrema Unctio infirmis administranda est; & de reiteratione administrationis ejusdem Sacramenti.

Sed & illud quoque edoceri cupiunt Parochi, quomodo administrari debeat Extremam Unctionem infirmis administrare, ante ne, an post Sanctissimi Christi Corporis Viaticum? Nemo, qui Ecclesiasticæ historiæ non sit omnino imperitus, inficiabitur, usum quondam fuisse, ut sacro oleo linirentur infirmi post peractam quidem sacramentalem Confessionem, sed priusquam Christi Corporis relicerentur Viatico; quod multis exemplis probat Suarez *disp. 44. sect. 1. n. 8.* atque ex pluribus Ritualibus, ac Synodorum statutis demonstrant Launoy *observat. 8. t. 1. Oper. pag. 608.* Hugo Menardus *nota 9 15. in Sacramentario S. Gregorii*, Van-Espen *Jur. Eccl. univ. part. 2. tit. 8. cap. 2. n. 22. & seq.* Martene *de antiq. Eccl. ritib. lib. 1. cap. 7. art. 2. num. 3.* Saintebeuve *cit. tract. disp. 8. art. 5.* fuscè Pouget *Institutionum Catholicarum tom. 1. part. 3. sect. 1. cap. 6. §. 4.* Neque ad hanc inducendam consuetudinem, legitimam defuisse causam, ait citatus Suarez; cum enim Extrema Unctio sit perfectio, & consummatio Pœnitentiæ, ut communiter appellatur à Patribus, quæ peccatorum reliquias abstergit, ut à Tridentino edocemur, non sine rationabili causa, Pœnitentiæ conjungebatur; ut per utrumque Sacramentum homo perfectè expiatus, sine ulla animæ sordè celestem panem degustaret. At nihilominus prædicta con-

dam Unctionem ante Viaticum conferri permittunt, si ægrotus ex pio desiderio se melius ad Eucharistiam præparandi ita secum fieri exposularet. Idem indulget etiam Cardinalis de Rohan in suo *cit. Rituali Argentinesis §. 2.* ubi hæc habet: *Si eodem tempore ægrotò detur Eucharistia, & Extrema Unctio, hæc ante illam dari poterit, si ita fieri postulet ægrotus; & pia illa ægrotorum postulatio hæc fulcitur momentis: quòd nempe, quia effectus Unctionis Extreme absterio est reliquiarum peccati, ipsa Unctio Extrema spectari potest quasi amplior ad Eucharistiam preparatio; & quod aliunde eam ante Viaticum conferendi usus antiquus est, & probatus, licet non ubique admissus. Faciat autem super ea re Parochus, quod magis expedire videbitur pro astantium edificatione, maxime autem pro temporis opportunitate; si enim vis morbi urgeret, Viaticum primum detur, & postea Extrema Unctio ministretur.* Verùm nos, quamquam hanc permissionem nequaquam improbemus; siquidem à laudato Suarez discimus, contrariam consuetudinem Ecclesiæ Romanæ, à Concilii Tridentini Cathæchismo pariter approbatam, non esse, sub gravi saltem obligatione, ab omnibus Christiani orbis regionibus receptam, ac præterea à Natali Alexandro *cit. loc. regul. 21.* accipimus, apud Cistercienses etiam hodie, perseverare antiquum morem sacram Unctionem præmittendi Viatico; nihilominus in locis, in quibus hic mos obsolevit, vigetque disciplina à Concilii Tridentini Cathæchismo præscripta, non facile permitteremus, ab hac recedi, solum ad indulgendum privata & peculiari infirmi devotioni; sed potius Parochis injungeremus, ut Extremam Unctionem petentibus ante Viaticum, sua-

derent, tutius & utilius fore, Ecclesiæ Romanæ ritui ac usui, à majori parte Ecclesiæ Catholice jam recepto, se accommodare.

III. Dicendum nunc restat de hujus Sacramenti iteratione. Labente sæculo XI. & ineunte XII. hæc nonnulli imbuti erant opinione, ut illicitum reputarent, Fidelem sancto Oleo semel inunctum, umquam deinceps eodem linire; & si vera narrantur Ciacconius, & Ughellius, eadem opinio, saltem apud aliquos, etiam sæculo XV. perseverasset; ambo enim referunt, ille *tom. 2. in Vita Pii II. p. 1005.* hic verò *Italice sacre tom. 2. pag. 557.* disputatum fuisse, an summo Pontifici Pio II. graviter ægrotanti, administrari posset Extrema Unctio, eò quòd pluribus antea annis eam recepisset Basilea, cùm pestis laboraret, quæ in ea urbe grassabatur. Verùm cum hujus memorandi certè facti nulla mentio occurrat neque in Vita ejusdem Pii II. à Joanne Antonio Campano, Episcopo Aprutino, accuratè descripta, neque in Commentariis Cardinalis Papiensis, qui cæteroque quàm minutissimè scribit, quæ in Pii II. morte contingerunt, illud propterea aut fabulosum, aut saltem suspectum narrationibus accensum. Opinabantur alii, Extremam Unctionem posse iterum eidem conferri, modò tamen à die, qua semel inunctus fuerat, tres integri anni effluxissent. Hanc falsam persuasionem sibi induxisse Monachos Hirsaugienses, refert Auctor *Veteris Disciplinæ Monasticæ in præf. c. 128.* ubi postquam antiquum exhibuit eorumdem Monachorum usum ponendi infirmum, Extrema Unctione jam munimur, & cui mortis momentum instaret, *super sagum cilicium cinere aspersum*; hæc ex Guidone Parfensi addit:

deperditus iteratō recuperetur. Et
 debant Unctionis Sacramentum ab
 eodem iterari non posse, nisi effluxo
 mēdiō; hinc statuerunt, eundem
 Fratrem, si mortem evaserit, post
 tres annos iterum perungi posse.
 Censuerunt denique alii, apud Petrum
 Cantuarum in *Summ. c. 172.* & Du-
 randum *lib. 1. Rational. Divin. Of-
 fici. c. 8. n. 25.* non licere Extremam
 Unctionem intra ejusdem anni spatium
 repetere, etiamsi contingeret, quem-
 piam in periculosum morbum iteratō
 incidere. In hac sententia fuit ille idem
 anonymus Auctor codicis Turonensis,
 cujus supra meminimus; ait quippe:
*Novissi mense semel tantum commu-
 nicet æger. Hic idem solo non bis un-
 gatur in anno.* Neque eam sæculo XVII.
 ab omnium mente deletam, colligimus
 ex Synodo Iprensi, eodem sæculo la-
 bente, habita ab Episcopo Rithovio,
 in qua *tit. 17. c. 3.* postquam declara-
 tum fuit, posse Extremam Unctionem,
 quandocumque opus fuerit, eadem
 denuo administrari, additū legitur:
*Proinde consuetudinem; secundum
 quam non consuevit hoc Sacramen-
 tum intra annum secundū suscipi;
 etiamsi altera gravis obveniat infirmi-
 tas, tamquam novam abrogamus.*
 Equidem jamdū antea praveverat, &
 communi usu recepta atque approbata
 fuerat sententia hujus Sacramenti ite-
 rationem permittens, quotiescumque
 Fidelis in novum incidit morbum, &
 in diversum adducitur vitæ discrim-
 inem. Ideo enim, ut ratiocinatur S.
 Thomas in *supplem. 3. part. q. 33.
 art. 1.* Sacramenta Baptismi, Confir-
 mationis, & Ordinis, nequeunt, sine
 sacrilegio, iterari, quia impediunt cha-
 racterem, & producent effectum per-
 petuum; Sacramentum autem, quod
 habet effectum non perpetuum po-
 test iterari sine injuria, ut effectus

quia sanitas corporis & mentis, que
 est effectus hujusmodi Sacramenti,
 potest amitti, postquam fuerit per
 Sacramentum effecta; ideo hoc Sa-
 cramentum, sine sui injuria, potest
 iterari. Idem quod S. Thomas, docet
 Magister sententiarum in *4. dist.
 23. Guillelmus Alsiiodorensis lib. 4.
 Summ. Tract. 7. cap. 2. S. Bonaven-
 tura in 4. dist. 27. art. 2. quest. 4.*
 ceterique Scholastici, quorum sen-
 tentiam sua tandem infallibili auctori-
 tate firmarunt Tridentini Patres *sess.
 14. c. 3.* definitentes: *Quod si infirmi
 post susceptam hanc Unctionem con-
 valuerint, iterum hujus Sacramenti
 subsidio utari poterunt, cum in aliud
 simile vitæ discrimen inciderint.*

IV. Verum, adeo diversa sunt
 hominum ingenia, ut illud idem Sa-
 cramentum, quod plerique nunquam
 iterari posse affirmarunt, alii etiam
 in eadem infirmitate, sæpius repeti
 voluere; etenim in antiquo codice
 manuscripto Sancti Remigii, circa an-
 num millesimum exarato, & pro-
 lato ab Hugone Menardo in *notis
 Sacramentar. S. Gregorii*, statuitur,
 infirmos vita periclitantes, per septem
 continuos dies & Christi Corporis
 Viatico recreandos, & sancto oleo
 esse perungendos; eundemque ri-
 tum clarus adhuc, & magis aper-
 tē prescribunt Theodolphus Aure-
 lianensis in *suo secundo Capitulari*,
 apud Baluzium *tom. 7. Miscell.*
 alique multi antiqui libri rituales,
 apud Martene *cit. lib. 1. cap. 7.
 art. 2. num. 5.* Sed usus postea ab
 universa Ecclesia receptus, à Theolo-
 gis communi calculo approbatus, &
 Synodorum, ac Ritualium auctori-
 tate roboratus, obtinuit, ut senel
 dumtaxat, in eadem infirmitate, Ex-
 tremam Unctio adhibeatur; una siquidem

necessaria suppediat vires ad illa in-
 commoda evitanda, que morbus af-
 fert, quo actu æger laborat. Atque
 ut Theologos prætermittamus, qui in-
 numeri sunt, ita servandum decer-
 nunt statuta Synodalia Danielis Nan-
 netensis, Stephani Parisiensis Episco-
 pi, Synodus Cameracensis anni 1586.
tit. 12. c. 4. Pastorale Mechliniense,
 Viennense, Lemovicense, alique
 quamplurima congesta à Lauvojo,
tom. 1. pag. 552. & Van-Espen *cit.
 part. 2. tit. 8. c. 3. num. 32. & seq.*
 Durante autem infirmitate, si post
 susceptam Extremam Unctionem mor-
 bus ita remittat, ut ægrotus mortis
 periculum evasisse videatur, sed an-
 tequam convalescat iterum in vitæ
 discrimen relabatur, juxta præsentem
 disciplinam, poterit, absque scrupu-
 lo, denuo sacra Unctione muniri;
 quemadmodum disertè tradit D. Tho-
 mas in *4. dist. 23. q. 2. art. 4. §.
 Ad secundam questionem*, inquires
 Hoc Sacramentum non respicit tan-
 tum infirmitatem, sed etiam infir-
 mitatis statum, quia non debet da-
 rri, nisi infirmis, qui secundum hu-
 manam æstimationem videntur mor-
 tis appropinquare. Quædam ergo in-
 firmitates non sunt diuturnæ; un-
 de si in eis datur hoc Sacramentum,
 tunc cum homo ad illum statum
 perveniat, quod sit in periculo mor-
 tis, non recedit à statuto illo, nisi infir-
 mitate curata; & ita iterum non de-
 bet inungi; sed si recidivum patia-
 tur, erit alia infirmitas, & poterit
 fieri alia unctio. Quædam verò
 sunt ægritudines diuturnæ, ut hec-
 tica, & hydropisis, & hujusmodi;
 & in talibus non debet fieri inunctio,
 nisi quando videntur perducere ad
 periculum mortis; & si homo illum
 periculum evadat, eadem infirmitas
 durante, & iterum ad similem
 statum per illam infirmitatem redu-

ncatur, iterum potest inungi, quia
 nam est quasi alius infirmitatis sta-
 tus, quamvis non sit alia infirmitas
 simpliciter. Idem quod à D. Tho-
 ma audivimus, decernunt Synodus
 Lingonensis anni 1404. Senonensis
 anni 1524. Carnotensis anni 1526.
 apud Natalem Alexandram *suprà cit.
 lib. 2. cap. 5. regul. 19.* quibus con-
 sentiunt Rituale Romanum *tit. de Ex-
 tremæ Unctione*, Rituale Cardinalis
 Sanctorii *pag. 374.* ubi legitur: *In
 eadem infirmitate hoc Sacramentum
 iterari non debet, nisi diuturnæ sit,
 & infirmus, cum visus esset melius
 se habere, iterum in periculum mor-
 tis incidit; Rituale Argentinense tit.
 de Extrem. Unction. §. 4.* ac omnia
 Pastoralia modo commemorata; vix
 videre est apud citatum Van-Espen,
 qui non inopportune Parochos monet,
 ne nimium scrupulose in hoc se ger-
 rant; sed si dubitent, an revera mor-
 bus sit mutatus, seu num idem, vel
 diversum sit vitæ periculum, in quo
 ægrotus versatur, expedire ait, ut ad
 Sacramentum iterationem propendeat,
 eo quod hæc iteratio conformior sit
 veteri Ecclesie consuetudini, & per
 eam novum spirituale subsidium & le-
 vamen infirmo obveniat.

CAPUT IX.

De cautela in constitutionibus Syno-
 dalibus adhibenda, cum in eis agitur
 de Sacramento Ordinis. Plura de
 questione, utrum in cuilibet Ordini-
 nis minoris collatione verum conficia-
 tur Sacramentum, quam nonnulli
 Episcopi in suis constitutionibus Syn-
 odalibus aut decidisse, aut
 ignorasse visi sunt.

Vidimus multis in Synodis, cum
 de sacris Ordinationibus habe-
 tur sermo, graviter increpari, quod ad
 Ordines suscipiendos accedere audent
 cum